БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 51 (798)
12 МАРТ СЕШАНБА 1957 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ КЎКЛАМГИ ЭКИШНИ УЮШҚОҚЛИК БИЛАН ҚИСҚА МУДДАТДА ЎТКАЗИШГА, ЧИГИТ ЭКИШ УЧУН АЖРАТИЛГАН ЕРЛАРДАН ТЎЛА ФОЙДАЛАНИШГА, ЧИГИТНИ БИР ТЕКИС УНДИРИБ ОЛИШ ВА ҒЎЗАНИНГ ЗАРУР ДАРАЖАДА ҚАЛИН БЎЛИШИГА КАТТА АҲАМИЯТ БЕРИБ, ҲАМДА БУ ТАДБИРЛАР 3 МИЛЛИОН ТОННА ПАХТА ТОПШИРИШ ЮЗАСИДАН ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН МАЖБУРИЯТНИ БАЖАРИШДА ЭНГ МУҲИМ ФАКТОР ЭКАНЛИГИНИ ҲИСОБГА ОЛИБ, БАРЧА КОЛХОЗЧИЛАР, СОВХОЗ ВА МТС ИШЧИЛАРИ, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МУТАХАССИСЛАРИНИ УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ 40 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАНИ АВЖ ОЛДИРИБ ЮБОРИШГА ЧАҚИРАДИЛАР.

(Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қароридан).

КЎКЛАМГИ ЭКИШГА ТАЙЁРГАРЛИКНИ ТЕКШИРАМИЗ!

ЭКИШГА ҲАММА НАРСА ТАХТ ҚИЛИНСИН!

Чигит экишни сифатли ўтказиш учун барча тадбирларни ўз вақтида амалга оширайлик

Газетамизнинг ўтган кунги сонида Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «1957 йилги экишни сифатли ўтказиш, тўла гектар ва ғўзанинг зарур қалинликда бўлишини таъминлаш тадбирлари тўғрисида»ги қарори эълон қилинди. 1957 йил мўл ҳосили учун курашда муҳим аҳамиятга эга бўлган бу қарорда ўтган йили чигит экиш даврида йўл қўйилган жиддий хато ва камчиликлар чуқур таҳлил қилинган ҳамда барча колхоз ва совхозларда экишни сифатли ўтказиш, гектарнинг тўлалигини ва ғўзанинг зарур қалинликда бўлишини таъминлаш юзасидан бу йил амалга ошириш зарур бўлган муҳим тадбирлар бирма-бир кўрсатиб берилган.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ўз қарорларида чигит экиш сифатини бузганликлари ва экиш муддатига риоя қилмаганликлари, гектарларнинг тўлалигини ва ғўзанинг зарур даражада қалин бўлишини таъминламаганликлари учун ўтган йили бир қанча далачилик бригадалари, колхоз ва совхозлар пахтадан кам ҳосил олиб, давлат пахта тайёрлаш планини бажармаганликларини қайд қилиб кўрсатадилар. Буни бизнинг Тошкент области мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Ўтган қишлоқ хўжалик йилида областимизда 535 бригада, 68 колхоз ва 9 совхоз пахта тайёрлаш планини бажармадилар. 70 колхоз ҳар гектар ердан 20 центнердан кам ҳосил олди, шу жумладан 13 колхознинг олган ҳосили 15 центнерга ҳам етмади. Булганин номли, «Дружба», «Фарҳод», «Кўкорол», Бушуев номли совхозлар пахтадан жуда кам ҳосил олдилар.

1956 йилда колхоз ва совхозларимизнинг кўпчилиги ҳамма ерда гектарнинг тўлалиги учун курашмадилар, ҳар бир гектар ерда керакли миқдорда кўчат бўлишига эришилмади, кўпгина кўчат культивация, кетмон чопиғи ва суғориш вақтида нобуд бўлди. Гектарларнинг тўла бўлмаслиги орқасида областимизда ўтган йили 6 минг гектардан кўпроқ ерга чигит экилмай қолди.

«Яхши, соғлам чигитни ўз вақтида ва сифатли қилиб экиш, — дейилади Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарорида, — **уни тезда ва бир текис ундириб олиш — пахтадан юқори ҳосил етиштиришнинг ҳал қилувчи шартидир. Бироқ, кўпгина колхозлар тайёргарликни кечиктириб юбориш орқасида экишни жуда чўзиб юборадилар, экишни сифатсиз ўтказадилар, бу эса ўсимликнинг кеч ривожланишига, сийрак бўлишига ва қайта экишга олиб келади. Натижада ҳосил кам бўлмоқда.**

Шу нарса ёмонки, бу йил республиканинг бир қанча колхозлари, совхозлари ва МТСлари ана шу қўпол хатони такрорламоқдалар ва шу вақтгача техникани, от-уловни ва бошқа материал-техника воситаларини кўкламги экишга тайёрлашни тамомламадилар».

Қарорда кўрсатилган бу камчиликлар бизнинг областга ҳам бутунлай тааллуқлидир. Яқинда бўлиб ўтган қишлоқ хўжалик илғорларининг область кенгаши айрим колхоз, совхоз, МТС ва районларнинг ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини бажариш учун кўклам экиш кампаниясига пухта тайёргарлик кўраётганликларини қайд қилиш билан бирга, бу соҳадаги жиддий нуқсонларни ҳам очиб ташлади.

Мўл ҳосил учун курашда масъулиятли давр — чигит ва бошқа экинларни экиш даври яқинлашиб келаётганлигига қарамасдан область колхоз ва совхозларида экиш кампаниясига тайёргарлик қониқарсиз бормоқда. 5 мартгача бўлган маълумотларга қараганда пахта ва бошқа экин майдонларидан ҳали 80 минг гектари, шу жумладан пахта майдонларидан 32 минг гектари ҳайдалмаган. Чиноз, Бекобод, Октябрь, Бўка, Янгийўл районларидаги колхозлар бу муҳим тадбирни амалга оширишда айниқса орқада қолмоқдалар. Чопиқ ва ҳайдов тракторлари, сеялка ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарини ремонт қилиш, экиш кампаниясига тайёрлаш ҳали кўп жойларда тугалланмаган. Машиналар сифатсиз ремонт қилинаётганлигидан Бекобод районидаги 2-МТСда, Қорасув МТСида ва бошқа баъзи МТСларда тракторлар қайтадан ремонт қилинмоқда.

Квадрат-уялаб экиладиган далаларни ажратиш ва уларни ўлчов симлари ёрдами билан режалаш ишлари ҳам секин бораётир. Экиш агрегатларида ишлайдиган кадрларни тайёрлаш, ирригация-мелиорация шохобчаларини тозалаш ниҳоятда кечиктириб юборилди. Бекобод, Бўка, Пискент, Боёвут, Бўстонлиқ ва Тошкент қишлоқ районларидаги колхозларда маҳаллий ўғитларни тўплаш ва далага чиқариб тўкиш талабга мутлақо жавоб бермайди.

Совхозларда кўкламга тайёргарлик ишларининг сустлиги жиддий хавф туғдирмоқда. Область совхозларидаги экин майдонларининг атиги 63 проценти ҳайдалган, ҳайдов ва чопиқ тракторлари, сеялкалар, культиваторлар, бороналар мавсумга тайёр эмас. Зарур бўлган маҳаллий ўғитларнинг ярмидан сал кўпрогигина далаларга чиқариб тўкилган, ирригация-мелиорация шохобчаларининг фақат ярмисидан камроғи тозаланган. Булганин номли (директори ўртоқ Юсупов), «Дружба» (директори ўртоқ Нуритдинов) ва «Фарҳод» (директори ўртоқ Полвонов) совхозлари ўтган йили пахтадан жуда кам ҳосил олганликларига қарамай бу йил ҳам чигит ва бошқа экинларни экишга жуда ёмон тайёргарлик кўрмоқдалар.

Тошкент область қишлоқ хўжалик илғорларининг кенгаши барча имкониятларни ҳисобга олиб бу йил мамлакатга 500 минг тонна пахта етказиб бериш учун курашга қарор қилди. Бу — ғоят катта ва масъулиятли вазифадир. Маҳаллий партия, совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз, совхоз ва МТС раҳбарлари ана шу катта ва шарафли вазифанинг уддасидан чиқиш учун ҳозирдан бошлаб бутун куч ва воситаларни тўла ишга солишлари, хотиржамлик ва беларволик кайфиятларига кескин зарба бериб, бутун ишни Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарори асосида ташкил этишлари керак. Вақт эрта деб, ҳамма ишни орқага судраётган, ўтган йилги ютуқлар билан маҳлиё бўлиб, ҳали ҳам тантанабозликдан, тўй-томошалардан бўшамаётган, масъулиятни йўқотиб кўкламги экишга тайёрланишни пайсалга солаётган бепарво раҳбарларни қаттиқ жазолаш керак.

Кўклам кирди, чигит экадиган кунлар яқин. Чигит экишни белгиланган муддатларда сифатли ўтказиш учун шу кунлардан бошлаб астойдил ишга киришиш, ҳар бир кулай кундан унумли фойдаланиб, экиш ишлари билан боғлиқ бўлган ҳамма тадбирларни ўз вақтида амалга ошириш керак. Трактор паркини, от-улов ва бошқа материал-техника воситаларини тайёрлашни барча колхоз, совхоз ва МТСларда яқин кунлар ичида тамомлаш лозим. Кузда шудгор қилинмаган ерларни отвалсиз плуг билан чуқур қилиб ҳайдаш, ариқ-зовурларни тозалаш, далага ўғит чиқариш, ерни чигит экишга тайёрлаш ва суғориладиган ерларни текислаш ишларини дарҳол қизитиб юбориш керак. Бунда ҳамма ишларни сифатли ўтказишга, ерда намни сақлаб қолишга алоҳида эътибор бериш зарур.

Кўкламги экишга тайёргарликни ҳар тарафлама кучайтириб юборайлик, чигит экишни белгиланган муддатларда, юқори сифатли ўтказиш учун барча тадбирларни ўз вақтида амалга оширайлик!

Суратда: Октябрь районидаги Сталин номли колхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ У. Хожиев колхознинг 7-бригадасида Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «1957 йилги экишни сифатли ўтказиш, тўла гектар ва ғўзанинг зарур қалинликда бўлишини таъминлаш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини ўқиб бермоқда.

В. Салов фотоси.

Сирдарёдаги МТСларда

Сирдарё районидаги 2-МТС коллективи трактор ва қишлоқ хўжалик машиналари ремонтини тез кун ичида тугаллаш, кўклам экиш кампаниясини ҳар тарафлама шайланган ҳолда кутиб олиш учун курашмоқда. МТСда барча ремонт ишлари поток методи асосида олиб борилялти. МТС устахонаси реконструкция қилиниб, рельс ётқизилганлиги, иш жойлари мосламалар ва керакли асбоб-ускуналар билан таъминланганлиги туфайли поток усули жуда яхши натижалар бермоқда.

МТСда механизаторларнинг унумли ишлашлари учун барча шароитлар яратиб берилган, иш ўзаро социалистик мусобақа асосида ташкил этилган. Механизаторлар кўклам чигит экиш кампаниясини муваффақиятли ўтказиш учун ремонт ишларининг сифатли бўлишига алоҳида аҳамият бераётирлар. Ҳозиргача МТСдаги мавжуд 60 «универсал», 44 та ДТ-54 ва 80 та С-80 тракторлари ва СКГХ-4, СКГХ-4-6 маркали сеялкалар ремонтдан чиқарилиб, мавсумга тахт қилиб қўйилди. Шунингдек, 28 та ДТ-24-3 трактори ва унга тиркаб ишлатиладиган СКГХ-6-а маркали янги сеялкалар ҳам техника кўригидан ўтказилиб, чигит экишга тайёр қилиб қўйилди.

МТСдаги илғор трактор бригадаларнинг аъзолари ўз агрегатлари ремонтини тугаллаб, бошқа бригада механизаторлари ишига ёрдам бермоқдалар. Сон Харитон, Қудрат Содиқов, Турғун Бастамов ва Илья Бухаров каби ўртоқлар бошлиқ трактор бригадалари ана шулар жумласидандир.

Кўклам экиш кампаниясини муваффақиятли ўтказиш кўп жиҳатдан МТСдаги тиркама ва осма машиналар ремонтини тўғри ва сифатли ўтказишга ҳам боғлиқ. Шунинг учун ҳам МТС да «зиг-заг» бороналарни ва улар билан ишлатиладиган механизмларни ремонт қилиш ишлари тажрибали механизаторлар раҳбарлигида ўтказилаётир.

Райондаги 1-МТСда ҳам кўклам экиш кампаниясига тайёргарлик юзасидан олиб борилаётган ишлар кундан-кунга кучайтирилмоқда. МТСнинг И. Морозов, В. Лисенко, А. Ҳамзаев ўртоқлар бошлиқ трактор бригадаларининг механизаторлари биринчилар қаторида ремонт ишларини тугалладилар.

А. МУҲАМЕДОВ.

Қаҳрамоннинг бригадасида

Барча колхозчилар қатори Оққўрғон районидаги Тельман номли колхоз аъзолари ҳам чигит экиш кампаниясига пухта тайёргарлик кўриб, зарур тадбирларни амалга оширмоқдалар. Бу колхоз аъзолари ўтган йили 850 гектар майдоннинг ҳар гектаридан давлатга 31 центнердан пахта топшириб, меҳнат соҳасида катта ютуқларни қўлга киритган эдилар. Колхознинг пахта майдони бу йил 875 гектарга кенгайтирилди, ҳар гектар ердан 35 центнердан ҳосил топшириш мажбурияти олинди.

Колхоз аъзолари майолди умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилиб, ариқ-зовурларни тозалаш, маҳаллий ўғит тўплаш, ерни текислаш ишларини зўр уюшқоқлик билан олиб бормоқдалар. Колхоздаги барча транспорт воситалари маҳаллий ўғит тўплаш ва уни далага ташиб чиқаришга сафарбар қилинган. Бу ишда Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Маман ота Қўлдошев бошлиқ бригада аъзолари олдинда бораётирлар. Бригаданинг барча экин майдонлари муддатидан илгари сифатли қилиб ҳайдаб қўйилган: гектар бошига 8-10 тоннадан ўғит тўпланиб, махсус ўраларга кўмиб қўйилди, ариқ-зовурларни тозалаш ишлари ҳам тугалланай деб қолди.

Маман ота бошлиқ бригада аъзолари бу йил 70 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштириш учун курашмоқдалар.

Н. СОБИРОВ.

Совхозларда экиш кампаниясига тайёргарлик суст бораётир

Областимиздаги кўпгина совхозларда кўклам экин кампаниясига тайёргарлик ишлари: техникани ремонт қилиш ва дала ишларига тайёрлаш, чигит экиладиган майдонларни схемаларга мувофиқ ажратиш, квадрат-уялаб чигит экадиган кадрларни тайёрлаш ишлари ғоят қониқарсиз бормоқда. Бунга «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» ҳамда 2- «Далварзин» совхозларидаги ишлар мисол бўла олади.

«Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида 25 ҳайдов ва 121 чопиқ тракторлари ремонт қилиниши керак эди. Ҳозиргача фақат 20 ҳайдов ва 96 чопиқ трактори расмийгина ремонтдан чиқарилди. Ремонт қилинган тракторлар текширилганда уларда жуда кўп нуқсонлар топилди. Табиий, бу нуқсонлар дала ишларини олиб боришда жиддий қийинчиликларга сабаб бўлади. Совхознинг 6- бўлимида 14 «универсал» тайёрланган. Лекин текширишда булардан фақат 4 таси ишга яроқли бўлиб, қолган 10 тасининг ҳар бирида 4-6 дан нуқсон топилди. Шу бўлимда «ремонтдан чиққан» 8 та сеялканинг фақат 2 таси дуруст ишлаши, қолганлари эса айни иш вақтида тўхтаб қолиши, тўғриси, ишга қаттиқ зарба бериши мумкин. Бундай аҳволни совхознинг 3-бўлимида ҳам кўрамиз.

Совхозда дала ишлари ҳам бутунлай қониқарсиз бормоқда. Тўғри, 3698 гектар майдоннинг қанчасига қандай схемада чигит экилиши аниқланган. Лекин бу майдонларни режалаш, бурчакларни аниқлаб, қозиқлар қоқиш ишлари жуда секин бормоқда.

Суғориш шохобчаларини тозалаш ишлари ҳам уюшқоқлик билан ўтказилмаётир. Иккинчи мартгача бу ишлар плани фақат 55 процент бажарилган. Ишни анча тезлаштириш ва барвақт тугаллаш мумкин. Бироқ совхоз раҳбарлари зарур ишчи кучларидан тўғри фойдаланмаётирлар. Масалан, совхозда 1600 ишчи бўлгани ҳолда, суғориш шохобчаларини тозалашга ҳар куни 450 кишини жалб қилиш планлаштирилган. Кейинги кунларда бўлса ишчилар сони 800 га етказилди. Аммо пландаги ишни бажариш учун бу ҳам камлик қилади.

Совхоз раҳбарлари маҳаллий ўғит тайёрлаш ва уни далага чиқариш соҳасида ҳам ғоят юзакичиликка йўл қўйганлар. Катта имкониятлар бўлишига қарамасдан, фақат 2110 тонна маҳаллий ўғит тайёрлаш кўзда тутилган. Ҳолбуки, совхозда камида 7 минг тонна маҳаллий ўғит тайёрлаш мумкин. 1 мартгача далага 4 минг тоннадан кўпроқ гўнг чиқарилиши бунга яққол мисол бўла олади. Шундай қилиб, совхоз раҳбарлари пахта ҳосилини оширишда жиддий роль ўйнаши мумкин бўлган муҳим ички резервлардан фойдаланишга панжа орасидан қараб келмоқдалар. Шунинг учун ҳам совхознинг 1, 2 ва 6- бўлимларида маҳаллий ўғит тайёрлашга бутунлай масъулиятсизлик билан қаралялти. Биронта бригадада гўнгхона йўқ.

Экиш агрегатлари экипажларини тайёрлаш ишларига ҳам жиддий эътибор берилмаётир. Агрегат составининг рўйхати тузилган бўлса ҳам, улар билан машғулотлар жуда қониқарсиз ўтказилмоқда. 390 киши ўрнига фақат 280 киши ўқитиляпти. Айрим бўлимларда аҳвол бундан ҳам ёмон. Масалан, 4 бўлимда ўтказилган 10 машғулотга 29 киши ўрнига 12-18 киши қатнашган. Тракторчилардан Арон, Расулев ва бошқалар фақат 1-2 машғулотга қатнашганлар. Бундай аҳволни совхознинг 3- бўлимида ҳам кўрамиз. Совхознинг 6- бўлимида трактор ва далачилик бригадалари бошлиқларини ўқитиш ишларига ҳалигача киришилмаган.

2- «Далварзин» совхозида ҳам ана шундай ёмон аҳволни кўрамиз. Масалан, совхознинг бош агрономи Венгерский ва бош инженери Дворкин ўртоқлар имзо чеккан сводкага қараганда, ремонтдан чиққан 45 тракторнинг фақат 10 таси комиссия томонидан қабул қилиниб, 35 таси жуда кўп жиддий камчиликлари бўлгани учун брак қилинган. Ана шу сводкада, 33 сеялка ҳам ремонтдан чиққан, деб ҳисобланади. Бироқ уларнинг ҳам кўпчилиги ишга ярамайди. Шу сеялкалардан 8 таси 3- бўлимда бўлиб, ҳали уларнинг ремонти тугалланмаган. 4- бўлимда эса 7 сеялканинг 5 таси мутлақо ишга яроқсиз деб топилди.

Совхозда тракторларни чигит экиш схемаларига мувофиқ қайта ускуналаш ҳам жуда секинлик билан бормоқда. Масалан, 6- бўлимда ғилдирак оралари 1,8 метр қилиниши лозим бўлган 12 тракторнинг фақат 2 таси тайёрланган.

Совхозда ариқ-зовурларни тозалаш ишлари секин бормоқда. Бу ишларга графикда белгиланган 350 киши ўрнига ўрта ҳисобда 395 киши қатнашаётир.

Тўғри, ер ҳайдаш ишлари бир мунча тез бораётир. Бироқ ҳайдаш сифати жуда паст. Ҳозиргача 4 минг гектарча ер ҳайдалган бўлса, шулардан фақат 1800 гектарига минерал ўғит солинган. Бошқа ерларга на минерал ва на маҳаллий ўғит солинган.

«Ўзбекистон ССР беш йиллиги» ва 2- «Далварзин» совхозларидаги ҳозирги аҳвол шуни кўрсатадики, областимизнинг кўпчилик пахтачилик совхозларида экиш кампаниясига тайёргарлик ғоят қониқарсиз бормоқда. Чигит экишни ўз вақтида муваффақиятли ўтказиш ва уни бехато ундириб олиш учун Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлиги, шунингдек район партия ва совет ташкилотлари совхозлардаги ишнинг бориши билан жиддий қизиқишлари ва ҳозирги пайтда рўй бераётган камчиликларни тузатиш учун шошилинч чора кўришлари керак.

К. КИРИЛЮК.

Ҳардамхаёлликка қатъий барҳам берилсин

Бекобод районидаги «1-Далварзин» совхозида 3 йилдан бери пахта тайёрлаш плани бажарилмайди. 3 йилдан бери совхоз раҳбарлари ўзларининг ваъдалари устидан чиқмаяпти. Ҳатто пахтачилик учун энг қулай келган 1956 йилда ҳам бу совхозда план бажарилмай қолди. Давлатга пландагидан 1200 тонна кам пахта топширилди. Совхоздаги ўртоқлар ҳар йили, келгуси йилда ишни қойил қилиб ташлаймиз, планни ошириб бажарамиз, деб тантанали ваъда берадилар-у, пировардида ишни бўшаштириб юборадилар, ваъдаларига яраша ишламайдилар.

Ўтган йилги иш якунланган вақтда ҳам яна шу ҳол такрорланди. Уларнинг, 1957 йилда ишни қойил қиламиз, кўклам экин кампаниясига намунали тайёрланамиз, олдин йўл қўйилган хатони тузатамиз, деган гаплари жаранглаб эшитилди. Лекин амалий ишга келганда аҳвол яна ўзгармади.

Совхозда бу йил 3952 гектар ерга чигит экилиши, ўтган йилга нисбатан ҳар гектар ер ҳосили 2,5 центнерданга оширилиши ва ҳосил 26 центнерга етказилиши лозим. Бунинг учун дастлаб кўклам экиш кампаниясига ҳар йилгидан кўра пухта тайёрлик кўриш, ҳамма зарур тадбирларни амалга ошириш лозим эди. Афсуски, совхоз раҳбарлари ишни шу хилда уюштирмадилар.

Совхозда кўклам экиш кампаниясини муваффақиятли ўтказиш учун зарур бўлган трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари ҳамда асбобларининг ремонти ҳамон тамом бўлмаган. 96 «универсал»дан анчагинаси ҳануз ремонтдан чиқарилмаган. Ўнлаб сеялка, культиватор, борона, ҳайдов тракторлари, кўпгина тирков асбоблари ремонт қилинмаган. Айниқса, совхознинг ўртоқ Қулаҳмедов бошлиқ 4-бўлимида трактор ремонти ёмон уюштирилган. Бўлимдаги механизаторлар ўртасида меҳнат интизоми жуда бўшашиб кетган. Улар ўртасида социалистик мусобақа йўлга қўйилмаган. Механизаторларга қулай иш ва маиший шароит яратиб берилмаган. Шунинг учун бу ерда кундалик топшириқ бажарилмайди.

Совхознинг 1-бўлимида ҳам аҳвол айнан шундай деса бўлади. Шунинг учун бу бўлимда 26 «универсал» ремонтдан чиқарилмаган.

Совхозда квадрат-уялаб чигит экишга тайёрлик ишлари жуда суст олиб борилаётир. Ҳалигача қадар қанча агрегат бўлиши, унда қанча киши ишлаши тўла аниқлаб чиқилмаган, квадрат-уялаб чигит экувчи агрегатларда ишловчилар учун амалий машғулот бошланмаган.

«1-Далварзин» совхозида бу йил 186 минг кубометр ҳажмда ариқ-зовур тозаланиши лозим. Аммо шу кунгача бу ишнинг ақалли ярми ҳам бажарилмаган. Совхозда вақтинча директорлик вазифасини олиб бораётган бош агроном ўртоқ Зокиров, ирригация ишларига 800 кишини сафарбар қиламиз, деб район ташкилотларини ишонтирган эди. Аммо ўртоқ Зокиров ҳамон ўз ваъдасини бажармай келаётир. Бу муҳим тадбирга белгиланган сонда ишчи кучлари сафарбар этилмади. Бунинг устига, ҳозир ишлаб турган кишиларнинг меҳнат унуми жуда паст. Совхознинг иккинчи бўлимида ирригация ишлари бўйича берилган топшириқ энди 20 процентча бажарилган. Бўлим бошлиғи ўртоқ Ҳабибуллин ўз вазифасига, айниқса, масъулиятсизлик билан қарамоқда. 1-бўлимда ҳам аҳвол яхши эмас. Ирригация ишларида 200 киши ўрнига бор-йўғи 80-85 киши ишламоқда.

Ишчилар ўртасида оммавий-сиёсий ишлар уларни дала ишларини қизитиб юборишга чинакам сафарбар эта оладиган даражада ташкил этилмаган. Совхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ Қодиров эса бу ишлар савиясини кўтариш учун ҳаракат қилмаётир.

Далага маҳаллий ўғит чиқариш, квадрат-уялаб чигит экиладиган ерларни ажратиш ва режалаш каби бир қатор тадбирлар ҳам ўзибўларчилик билан давом этмоқда.

«1-Далварзин» совхозида кўклам экиш кампаниясига тайёрлик ишлари шу зайлда, тўғриси, ҳардамхаёллик билан олиб борилмоқда. Шу кунлардаги ишларни қизитиб юбориш учун совхоздаги мавжуд катта имкониятлардан тўла фойдаланилмаяпти.

Совхозда ишнинг шу хилда бўшашиб кетишига Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлиги ҳам айбдор. Масалан, бу совхоз директорини тез-тез ўзгартириб туриш одат тусига кириб қолган. Совхознинг собиқ директори ўртоқ Хомич ишдан олиб ташланди. Лекин ўрнига ҳалигача директор тайинланмади. Ишлаб чиқаришнинг бевосита раҳбари бўлган бош агроном ҳозир маъмурий-хўжалик ишлари билан банд бўлиб қолган. Бу аҳвол совхозда кўклам экиш кампаниясига тайёрлик ишларини қизитиб юборишга салбий таъсир қилмоқда.

Ш. КУЗАНБОЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

СУТ СОҒИШНИ КЕСКИН КЎПАЙТИРАЙЛИК

Область колхозларида 1957 йил февраль ойида қўлда боқилаётган ҳар бир сигирдан соғиб олинган сутнинг миқдори тўғрисида

МАЪЛУМОТ

(килограмм ҳисобида)

районлар	Соғилган сут	районлар	Соғилган сут
Калинин	208	Паркент	77
Қорасув	181	Қуйи Чирчиқ	76
Оржоникидзе	173	Гулистон	68
Тошкент қишлоқ	135	Бўстонлиқ	67
Янгийўл	113	Верхне-волинск	66
Сирдарё	112	Оққўрғон	59
Чиноз	93	Бўка	57
Мирзачўл	92	Ховос	47
Юқори Чирчиқ	89	Бекобод	43
Ўрта Чирчиқ	86	Боёвут	37
Октябрь	79	Пискент	32
Ўртасарой	79		

Қўлда боқилаётган сигирлардан шу йилнинг февраль ойида соғиб олинган сут миқдори тўғрисидаги маълумотларга қараганда, январь ойига нисбатан февраль ойида бир қадар силжиш бўлганлиги кўринади. Сирдарё, Паркент ва Верхне-волинск районларида ҳар бир сигирдан соғиб олинаётган сут миқдори февраль ойида 26-30 килограммдан кўпайган. Бу районларда ҳар бир сигирнинг кунлик сутига бир килограмм ва ҳатто ундан ҳам ортиқ сут қўшилган.

Бироқ, умуман олганда сигирлардан соғилаётган сут миқдори ҳозирги талабга мутлақо жавоб бермайди. Масалан, 6 районда февраль ойида 112-208 килограммдан сут соғиб олинган бўлса, қолган 17 районда 32-93 килограммдан сут соғилган. Агар Калинин районида ҳар бир сигирдан кунига 7,5, Қорасув ва Оржоникидзе районларида 6,5 килограммдан сут олинган бўлса, Пискент районида 1,15, Боёвут районида 1,3 ва Бекобод районида 1,5 килограммдан сут соғилган. Бу ҳол, Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Республикада сут ва гўшт етиштиришни кўпайтириш тўғрисида»ги қарорида «Сут етиштириш Тошкент областида етарли равишда кўпайтирилмаётир» деб жуда тўғри таъкидланганини кўрсатади.

Кўпчилик районларда сигирлардан кам сут олинаётганлигининг сабаби шуки, бу район колхозларида сигирларни боқиш ва асраш яхши ташкил этилмаган.

Колхозларимиз октябрь-апрель ойлари даврида ҳар бир сигирдан йиллик миқдордаги сутнинг камида 45 процентини соғиб олишлари керак.

Барча имкониятлардан тўла ва унумли фойдаланиб март ойида сигирлардан кўп сут соғиб олиш учун астойдил курашайлик.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ТЎРТИНЧИ ЧАҚИРИҚ ОЛИЙ СОВЕТИ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўртинчи сессияси 1957 йил 14 мартда эрталаб соат 10 да Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида очилади.

* * *

Ўзбекистон ССР тўртинчи чақириқ Олий Советининг тўртинчи сессиясига келган депутатлар шу йил 12 ва 13 мартда эрталаб соат 10 дан, кечқурун соат 9 гача Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми биносида, 14 мартда эса эрталаб соат 8 дан Ўзбекистон ССР Олий Совети мажлислар залида рўйхатга олинади.

КУБАНДА ГЎШТ ВА СУТ ЕТИШТИРИШНИ КЕСКИН ОШИРИШ УЧУН

Краснодар ўлкаси қишлоқ хўжалик ходимларининг кенгаши

КРАСНОДАР, 9 март. (ТАСС). Кеча бу ерда ўлка қишлоқ хўжалик ходимларининг кенгаши бўлди. Бу кенгашга қишлоқ хўжалик илғорлари, район партия комитетларининг секретарлари, район ижроия комитетларининг раислари, партия райкомларининг МТС зоналари бўйича секретарлари, МТС лар ва совхозларнинг директорлари, колхозларнинг раислари ва қишлоқ хўжалик мутахассислари етиб келдилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Н. С. Хрушчев** ва КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ **Н. И. Беляев** қатнашдилар.

КПСС ўлка комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Д. С. Полянский** кенгашни очиб сўзлаган нутқида бундай деди:

— Ўлка партия комитети қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни ва биринчи навбатда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кескин равишда кўпайтирмоқ учун Кубаннинг қулай шароитидан қандай қилиб яхшироқ, самаралироқ ва тўғрироқ фойдаланиш тўғрисида маслаҳатлашиб олиш мақсадида сизларни бу кенгашга таклиф қилди.

Краснодар ўлкаси мамлакатимизнинг энг катта қишлоқ хўжалик районларидан бири бўлиб, бу ўлканинг қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш соҳасида жуда катта резервлари бор. Бироқ, ўлка партия комитетининг кейинги пленумида кўрсатиб ўтилганидек, бу резервлардан ёмон фойдаланилмоқда. Ўлка анча вақтдан бери илгари силжимасдан, бир жойда турибди дейиш мумкин.

Кўп колхозлар ва совхозлар Кубаннинг унумдор ерларидан самарасиз фойдаланаётганликларини, хўжаликни паст агротехника даражасида олиб бораётганликларини, давлатга маҳсулотларни кам бераётганликларини ва уларнинг ҳар бир гектардан олаётган пул даромадлари оз эканлигини партия Марказий Комитети ўлка раҳбарларига неча марталаб айтиб, бунга эътиборни жалб қилди.

Сўнгра ўлка ижроия комитетининг раиси ўртоқ **В. Ф. Петухов** 1956 йилнинг якунлари ҳамда гўшт, сут ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кескин равишда кўпайтириш вазифалари тўғрисида доклад қилди.

Ўртоқ Петухов дедики, ўлка партия комитети ва ўлка ижроия комитети ўлкадаги колхозларда ва совхозларда чўчқа гўшти етиштиришни ҳар юз гектар экинзор бошига 60-70 центнерга етказиш, қишлоқ хўжалигига яроқли ҳар юз гектар ерга ҳисоблаганда эса, сут етиштиришни 350-400 центнерга етказиш масаласини РСФСР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Совхозлар министрлиги билан биргаликда кўриб чиқдилар.

Докладдан сўнг музокаралар бошланди.

Каневский район партия комитетининг секретари ўртоқ **Колесников** сўзга чиқиб, бундай деди: районда гўшт етиштиришни бу йил икки баравар кўпайтирамиз, чўчқа гўшти етиштиришни эса уч баравар кўпайтирамиз. 66 минг бошдан кўпроқ чўчқа семиртириб олинади. Колхозчилар 500 минг ўрдак боқиб ўстириб, Октябрнинг 40 йиллигига бир эшелон ўрдак гўштини Москвага юборишга сўз бердилар.

Пластуновский район партия комитетининг секретари ўртоқ **Бережной** дедики, район ўз резервларини сафарбар қилиб, бу йил дон етиштиришни кўпайтиради ва 11 минг тоннага етказади. Чорвачиликни ем-хашак билан таъминламоқ учун 5 минг гектар ерга анғиз маккажўхори экилади. Қанд лавлаги экиш кескин равишда кўпайтирилади.

Кенгашда қатнашаётган энг ёш колхозчилардан бири — Северский районидаги «Знамя победи» колхозининг звено бошлиғи **Лидия Лихоиваненко** сўзга чиқиб айтган гапларини кенгаш қатнашчилари катта эътибор бериб тингладилар. Лихоиваненко звеноси маккажўхоридан икки йилдан бери мўл ҳосил етиштирмоқда — ҳар бир гектар маккажўхоридан 152 центнердан сўта олмоқда. Лидия Лихоиваненко ўз звеносидаги қизларнинг бундай мўл ҳосил олишга қандай қилиб эришганликларини айтиб берди.

Курганинский район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Хомяков** сўзга чиқиб айтдики, зотли чўчқалар етиштириб бераётган Курганинский райони бу йил зотли ёш чўчқаларни икки баравар кўп етиштириб беради. Бу йил колхозлар ва совхозлар ҳар юз гектар экинзорга ҳисоблаганда 70 центнердан гўшт етиштириб бериш мажбуриятини олдилар.

Кейинги вақтларда районда маккажўхори экилаётган майдон икки ярим баравар кўпайди. Ўртоқ Хомяков ҳар бир катта районда концентрат мол озуқалари ишлаб чиқарадиган кичикроқ завод қуриш керак деган масалани қўйди.

Павловский районидаги «Советская Россия» колхози сут-товар фермасининг мудири ўртоқ **Бабенко** бу ферма қолоқликдан қандай қилиб чиқиб олганлигини гапириб берди.

КПСС Совет район партия комитетининг секретари ўртоқ **Панков,** КПСС Марказий Комитетининг РСФСР бўйича қишлоқ хўжалик бўлими мудири ўртоқ **Миларшчиков** ҳам музокараларда сўзга чиқдилар.

КПСС Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Н. С. Хрушчев** кенгашда катта нутқ сўзлади.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети РСФСР бюросининг аъзоси ўртоқ **В. М. Чураев**, СССР Қишлоқ хўжалик министри ўртоқ **В. В. Мацкевич,** РСФСР Қишлоқ хўжалик министри ўртоқ **П. И. Морозов,** РСФСР Совхозлар министри ўртоқ **Т. А. Юркин,** РСФСР Гўшт ва сут маҳсулотлари саноати министри ўртоқ **Н. И. Смирнов** қатнашдилар.

Ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

Ўртоқлар, аввало, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Совет ҳукумати номидан Кубань қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларига қизғин салом топширишга ижозат берингиз.

Халқимиз Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 40 йиллигига тайёргарлик кўрмоқда. Бу кун бизларни қувонтиради, 40 йил ичида совет халқи Коммунистик партия раҳбарлиги остида ғоят катта муваффақиятларга эришганлигини ҳамма кўриб турибди. Бу муваффақиятлар ҳар бир районда, ҳар бир колхозда кўриниб турибди, бу муваффақиятларни ҳар бир совет кишиси кўриб, ҳис қилиб турибди. Биз мамлакатни индустрлаштириш соҳасида, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда катта муваффақиятларга эришдик. Буларнинг ҳаммаси КПСС XX съезди қабул қилган коммунистик қурилиш программасининг муваффақиятли амалга оширилишига қаттиқ ишонч туғдирмоқда.

Бироқ шуни айтиш керакки, саноат ва қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш соҳасида қилинган ғоят катта ижобий иш ходимларнинг баъзи қисмида хотиржамлик ва ўзибўларчилик кайфиятини туғдирди, бундай ҳоллар Краснодар ўлкасида ҳам рўй бермоқда. Шу сабабли биз сизлар билан — МТС ва совхоз директорлари, район партия комитетларининг секретарлари, район ижроия комитетларининг раислари, колхоз раислари, мутахассислар ва қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари, колхозчилар, МТС ва совхоз ходимлари билан учрашиш учун ушбу кенгашни ўтказиш фикрига келдик.

Кубань колхозлари ва совхозларининг ишига 1952-1953 йиллар нуқтаи-назаридан қараб баҳо берадиган бўлсак, бугун сизларни танқид қилиш эмас, балки сизларга миннатдорчилик билдириш керак бўлур эди. Дарҳақиқат, кўп колхоз ва совхозлар қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни 1953 йилдагига қараганда анча кўпайтирдилар. Лекин биз бундай нуқтаи-назарда туриб баҳо бера олмаймиз. Биз ўлкадаги ишларнинг аҳволига баҳо берганимизда колхоз ва совхозлар дон, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтириш учун ўзларининг жуда бой имкониятларидан қандай фойдаланаётганликларини назарга олишимиз лозим. Ҳолбуки, ўлка раҳбарлари колхоз ва совхозларнинг ишига баҳо берганларида 1953 йил нуқтаи-назаридан гапирдилар. Улар Кубань кўп ғалла бермоқда, деб қайта-қайта таъкидладилару, лекин ўлка қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг бошқа муҳим вазифаларини ҳал этиш ҳақида чинакам бош қотирмадилар.

Ҳақиқатан ҳам, Кубань йилига 100 миллион пуд дон беради. Лекин кубанлик ўртоқлар, сизлар давлатга фақат дон берибгина қолмай, балки гўшт ва сут етиштириш ҳамда топширишнинг кескин суратда кўпайтирилишини ҳам таъминлашингиз лозим. Бироқ, ўлканинг чорвачилик соҳасида эришган кўрсаткичлари унинг имкониятларига сира мос келмайди.

Партия XX съезди мамлакатимиз олдида, халқимиз олдида турган асосий иқтисодий вазифанинг — аҳоли жон бошига ишлаб чиқариладиган маҳсулот миқдори жиҳатидан энг тараққий этган капиталистик мамлакатларга тарихан энг қисқа муддат ичида етиб олиш ва улардан ўзиб кетиш вазифасининг аҳамиятини яна бир марта таъкидлаб кўрсатди. Биз бу улуғвор вазифани ҳал этиш учун ҳамма имкониятлардан фойдаланишимиз лозим. Шу сабабли Марказий Комитет партиямизнинг ва халқимизнинг кучларини сафарбар қилмоқда, саноатга ва қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш учун курашмоқда. Сизларга маълумки, декабрь ойида КПСС Марказий Комитетининг халқ хўжалигига раҳбарлик қилишни қайта қуриш масалаларига бағишланган жуда муҳим Пленуми бўлиб ўтди. КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленумида саноатга ва қурилишга раҳбарликни яхшилаш ва шу асосда ишлаб чиқаришнинг бундан буёнги ўсишига эришиш йўлида янада қатъий тадбирлар белгиланди.

Ўртоқлар! Биз февраль Пленуми қабул қилган қарорларни амалга оширсак ва ўзимизнинг ташкилотчилик кучларимизни ишга солсак, бу ҳол саноатнинг ғоят даражада ўсишига олиб келади, биз саноат соҳасида ҳам қишлоқ хўжалигида қўриқ ерлар ўзлаштирилгандан кейин эришганимиздек катта натижаларга эришамиз. Ишни февраль Пленумининг қарорлари асосида қайта қуриш саноатимизда чинакам қўриқ ер очиб беради.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида эришилган жиддий муваффақиятлар тўғрисида гапириб ўтдик. Лекин ҳозир биз қишлоқ хўжалигидаги аҳволга ҳам танқидий баҳо беришимиз лозим. Биз мамлакатимиз дон проблемасини ҳал қилди, деб кўп гапирамиз. Агар аҳолининг ғаллага бўлган эҳтиёжини таъминлаш нуқтаи назаридан қарасак, ҳақиқатан ҳам шундай. Лекин масалага бундай қараш бир тарафлама ва нотўғри бўлади. Дон проблемасини чорвачилик проблемасидан ажратиб қараш мумкин эмас. Аҳолининг чорвачилик маҳсулотларига бўлган эҳтиёжи тўла таъминлангандагина дон проблемаси ҳал этилган деса бўлади. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш эса, кўп жиҳатдан доннинг бўлишига боғлиқ. Шу сабабли ҳозир биз бунга тўғри баҳо бериб ва тўғри тушуниб, чорвачиликни ривожлантиришга чинакам киришувимиз, халқнинг сут, гўшт, гўшт маҳсулотларига бўлган талабларини тўла қондиришимиз, шунингдек саноатнинг хомашёга бўлган эҳтиёжларини таъминлашимиз лозим. Шунинг учун ҳам биз партия XX съездининг қарорларини амалга оширганда дон ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш масалаларига алоҳида эътибор беришимиз керак.

Бироқ фактлар Краснодар ўлкасида ер майдонларининг ҳар 100 гектарига ҳисоблаганда чорвачилик маҳсулотлари жуда кам олинаётганлигини кўрсатиб турибди. 1956 йилда ер майдонларининг ҳар 100 гектарига ҳисоблаганда етиштирилган чўчқа гўшти миқдори колхозларда 6,7 центнер, совхозларда эса 31 центнер бўлган; қишлоқ хўжалигига яроқли ерларнинг ҳар 100 гектарига ҳисоблаганда колхозларда 103 центнер, совхозларда 139 центнердан сут олинган.

Колхоз ва совхозлар олдига 1958-1959 йиллардаёқ яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига ҳисоблаганда камида 60-70 центнердан ва ҳатто 80 центнердан, совхозларда эса 90 центнердан чўчқа гўшти, қишлоқ хўжалигига яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига ҳисоблаганда 350-400 центнердан сут олиш ҳамда ҳар бир сигирдан ўрта ҳисобда 3.500-3.800 килограммдан сут соғиб олиш вазифасини қўйиш учун тўла асос бор. Шу кенгашда чиқиб сўзлаган ўртоқлар қишлоқ хўжалигига яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига чорвачилик маҳсулотлари етиштиришнинг тахминан ана шундай кўрсаткичларини айтдилар.

Бу масала юзасидан фикр олишиш, ҳар бир совхознинг имкониятларини совхоз директорлари ва қишлоқ хўжалик мутахассислари билан бирга, колхозларда эса колхоз раислари, бригадирлар, МТС ходимлари ва колхоз активи билан биргаликда ҳисоблаб чиқиш керакки, улар ўз имкониятларига ишонсинлар. Лекин бунда ўртача рақамларга асосланиб иш кўриш ярамайди. Мамлакатимиз катта, шунинг учун ўртача кўрсаткичлар турли зоналар учун тўғри келмайди. Россия Федерациясини олиб кўрсак, ундаги ҳамма областларнинг шароити ҳар хилдир. Карелия АССР билан Кубань учун бир хил кўрсаткичнинг бўлиши мумкин эмас. Кубань районлари учун яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига етиштириладиган чорвачилик маҳсулотлари миқдорини Карелия районлари учун белгиланганидан бир неча баравар кўпроқ белгилаш керак. Сизларни Белоруссия билан ҳам тенглаштириб бўлмайди.

Кубаннинг жуда ажойиб ерлари бор. Совет Иттифоқидаги энг яхши ерлар Кубандадир, бу ерда меҳнатсевар ажойиб кишилар бор. Кубань энг арзон ғалла беради. Қўриқ ерлар ўзлаштирилган районлардангина биз шундай арзон ғалла олмоқдамиз. Сизларнинг кўпгина жуда яхши колхоз ва совхозларингиз бор, мамлакатнинг бошқа районларидаги қишлоқ хўжалик ходимлари шу колхоз ва совхозлар тажрибасини ўрганмоқдалар.

Ўтмишда ҳам Кубань хўжаликни бошқаришда, айниқса чорвачилик хўжалигини бошқаришда яхши намуна бўлиб келган эди. «Хуторок» хўжалиги тўғрисида илгариги вақтларда нашр этилган китобчани билсангиз керак. Тўққиз минг гектар ери, шу жумладан, олти минг гектар экинзори бўлган бу хўжаликда 1.500 гектар ерга, ёки экин майдонларининг тўртдан бир қисмига маккажўхори экилар эди. Гектаридан 30 центнердан маккажўхори дони олинарди. Хўжаликнинг майин жунли 40 минг қўйи бор эди. Спирт заводининг чиқитлари билан йилига саккиз мингга яқин черкасс зотли хўкизлар боқиб семиртирилардн. Хўжаликда бундан ташқари кўп чўчқалари, иш ҳайвонлари ва зотли ҳайвонлар ҳам бор эди. Кубань ерида ана шундай натижаларга эришиш мумкин!

Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш тўғрисида гап борганида, баъзи ўртоқлар биз гўшт ва сут миқдорини икки баравар ёки икки ярим баравар кўпайтирамиз, дейдилар. Аммо бу «баравар»лар нимадан иборат эканлиги тўғрисида, колхоз ёки совхоз бу маҳсулотларни қайси вақтга нисбатан кўпайтириши тўғрисида индамайдилар. Мамлакатга «баравар»лар эмас, балки гўшт ва сут керак. Ер майдонларининг ҳар юз гектарига ҳисоблаб қанча маҳсулот етиштирилаётганини конкрет равишда, амалий равишда ҳисоблайлик, шу билан бирга ҳар бир зонага алоҳида-алоҳида қараб, ундаги шароитларни ва имкониятларни ҳисобга олиш керак.

Бугун кенгашда сўзга чиққан кишилар гўшт, айниқса чўчқа гўшти етиштириш тўғрисида кам гапирдилар. Ҳар бир нотиқ ўз сўзини сут етиштиришдан бошлади. Бу тасодифий бир ҳол эмас. Маълумки, колхоз ва совхозлар сут етиштириш жиҳатидан анча катта натижаларга эришдилар. Аммо гўшт етиштириш соҳасидаги муваффақиятлар унчалик катта эмас. Нотиқлар ҳам бу ишдаги аҳвол тўғрисида индамай ўтишни афзал кўрдилар. Кези келганда шуни айтиш керакки, гўшт етиштириш тўғрисида матбуотимиз ҳам жуда кам ёзади. Бу муҳим умумхалқ вазифасини ҳал этишга бундан буён шу хил муносабатда бўлиш мумкин эмас. Гўшт етиштиришни кўпайтириш учун кураш партия ташкилотларининг, барча қишлоқ меҳнаткашларининг жонажон иши бўлиши лозим.

Сўнгра ўртоқ Хрушчев колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришининг товар маҳсулотини анча кўпайтириш зарурлиги тўғрисида гапиради. Революциягача мамлакатимизнинг қишлоқ хўжалиги асосан натурал хўжалик эди. Колхоз тузуми ғалаба қилгандан кейин қишлоқ хўжалик товар ишлаб чиқариши анча ошди. Бироқ социалистик хўжалик системаси имкониятлари даражасига етишига анча бор. Бу жиҳатдан Кубань намуна кўрсата олади ва кўрсатиши лозим.

Ўртоқ Хрушчев ўз нутқининг анча қисмини совхозларни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш вазифаларига бағишлайди.

— Совхозлар, — дейди у, — мамлакатни ғалла билан, чорвачилик маҳсулотлари, картошка, сабзавотлар билан таъминлашда тобора катта роль ўйнамоқлари лозим. Совхозлар хўжаликни юксак даражада бошқаришда ўрнак кўрсатишлари, меҳнатни социалистик асосда ташкил қилиш ва юксак меҳнат унумдорлиги намунасини, кўп товар маҳсулоти етиштириш намунасини кўрсатишлари лозим.

Кўп совхозлар давлатга ҳар гектардан колхозлардагига қараганда кўпроқ ва анча арзонроқ ғалла бермоқдалар. Совхозларда қанд лавлаги ва пахта ҳам колхозлардагидан арзон тушади. Буни қуйидаги маълумотлар кўрсатиб турибди. Колхозларда тайёрланган пахтанинг ҳар центнери давлатга 316 сўмга тушади, совхозда етиштирилган ўша бир центнер пахта эса давлатга 177 сўмга, яъни 1,8 баравар арзон тушади. Ҳар центнер қанд лавлагининг баҳоси колхозларда 26,9 сўмга, совхозларда эса 14 сўм 30 тийинга тушади, ёки 1,9 баравар арзон бўлади. Кунгабоқарнинг ҳар центнери колхозларда 147 сўм 30 тийин, совхозларда 53 сўм, ёки қарийб уч баравар арзон тушади. Чой баргининг баҳоси совхозларда колхозлардагига нисбатан икки баравар арзон тушади. Кўпгина совхозларга раҳбарлик қилишда жиддий камчиликлар мавжуд бўлган ва катта резервлардан яхши фойдаланилмаётган бир шароитда ҳам аҳвол ана шундай.

Ўртоқ Хрушчев қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг таннархини камайтириш учун қатъий кураш олиб бориш зарурлиги ҳақида гапиради. Ҳозирги вақтда чўчқа гўштининг пландаги қиммати ҳар центнерига 613 сўм белгиланган. Бу рақам иқтисодий жиҳатдан тамомила асоссиздир. Ўртоқ Хрушчев қуйидаги мисолни келтиради. «Кубань» совхозида доннинг таннархи центнерига 14 сўм 39 тийин, Краснодар ўлкасининг совхозларида эса ўрта ҳисобда 23 сўм 70 тийин. Бир килограмм чўчқа гўшти олиш учун беш, ҳатто олти ем-хашак единицаси сарф қилинади. Бу ҳолда бир центнер чўчқа гўшти олиш учун сарфланган ем-хашакнинг қиймати: 14 сўм 39 тийин, буни 6 га зарб қилсак, 86 сўм 34 тийин бўлади. Меҳнатга ҳақ тўлаш учун, бино аммортизацияси учун шартли қилиб (буни ҳисоблаш керак) яна 100 сўм кетди деб фараз қилайлик. Шунда ҳам бир центнер чўчқа гўшти 186 сўм тушади. Нима учун РСФСР Совхозлар министрлигининг раҳбарлари ҳар центнер чўчқа гўштининг пландаги таннархини 613 сўм белгилайдилар?

Энди, бошқача ҳисоблаб чиқайлик. Краснодар ўлкасидаги совхозларда доннинг ўртача таннархи центнерига 23 сўм 70 тийин. Чўчқа гўштининг пландаги таннархи, юқорида айтилганидек, 613 сўм қилиб белгиланган. Демак, бир центнер гўштнинг таннархи бир центнер доннинг таннархидан 26 баравар ортиқ. Ҳолбуки Германия Демократик Республикасидаги Шванеберг халқ имениесида бир центнер доннинг қиймати 18-20 маркага, бир центнер чўчқа гўштининг таннархи эса 140-160 маркага баравар, яъни гўштнинг таннархи доннинг таннархига қараганда етти ёки саккиз баравар ортиқ.

Бу тафовутнинг сабаби нима? Бунинг сабаби шуки, бизда совхозлар учун планлар иқтисодий жиҳатдан асосланмай, ўзбошимчалик билан тузилади. Бир хўжалик бир центнер доннинг таннархини 60 сўм қилиб белгилашни сўрайди, бошқа хўжалик 40 сўм. Ваҳоланки, иқтисодий жиҳатдан қилинган ҳисоблар бу хўжаликларнинг иккаласида ҳам бир центнер доннинг 15-20 сўмга тушириш мумкинлигини кўрсатади. Бу ерда қишлоқ хўжалик ва совхозлар министрлари ўтирибди. Биз улардан нима учун шундай бўлаётганлигини текшириб аниқлашларини талаб этамиз.

Шундай қилиш керакки, совхоз ходимлари етиштирилган маҳсулот миқдорига қараб ҳақ олсинлар, ҳақ тўлаш системаси уларни рағбатлантирсин, сизларга берилаётган катта маошлар ва мукофотлар планларни камайтириш ҳисобидан эмас, ишни яхшироқ тушуниш ҳисобига, ишни яхши ташкил қилиш ҳисобига тўланадиган бўлсин.

Сўнгра ўртоқ Хрушчев маккажўхори ҳосилдорлигини ошириш масалаларига тўхталди. Ўртоқ Хрушчев маккажўхори сарф қилинадиган меҳнат единицасига олинадиган маҳсулот миқдори жиҳатидан тенги йўқ экин эканлиги ҳақида гапиради. Бироқ Краснодар ўлкасида маккажўхорига нотўғри муносабатда бўлинмоқда. 1956 йилда ўлка колхозларида 583 минг гектар ерга маккажўхори экилиб, фақат 54 минг гектар ердаги, ёки тўққиз процентидаги ҳосил силос учун йиғиштириб олинган. Бу эса маккажўхорига нотўғри муносабатда бўлишдир. Маълумки, думбуллигида йиғиштириб олинган маккажўхори иқтисодий жиҳатдан энг яхши натижа беради. Сизларда эса маккажўхори думбуллигида деярлик йиғиб олинмайди. Натижада кўп колхозлар зарур миқдорда яхши силосга эга бўлмай, уларда сигирларнинг сут маҳсулдорлиги камаймоқда. Ўлкада баъзи раҳбарлар ўз ҳисоботларида маккажўхорини мол ёйиш учун экилади, деб кўрсатадилар.

Бунга ишониш қийин. Маккажўхорини мол ёйиш учун ким экади-дейсиз. Ҳақиқатда улар уни мол ёйиш учун экмайдилар, балки экинни яхши парвариш қилмайдилар, маккажўхорининг бир қисмини бегона ўт босиб кетади ва экин нобуд бўлади. Ана шундан кейин ҳисоботда уни мол ёйиш учун экилган деб кўрсатадилар. Қора тупроқ бўлмаган зонадаги районларда эса бундай экинлар ҳақида чорва моллар «пайхон» қилди деб айтадилар. Бундай раҳбарларга нисбатан чора кўриш керак.

1956 йилда ўлка колхозлари ва совхозларида маккажўхори кўк поясининг ҳосилдорлиги гектарига 96 центнер бўлди. Бу шармандали бир ҳол. Бу, экинни яхши парвариш қилмаслик натижасидир. Кубанда маккажўхорининг кам ҳосил беришига ишониш қийин. Ўлканинг турли зоналаридан бирон колхозни олинг ва унда синов учун маккажўхори эктиринг. Кубандаги колхозлар экадиган уруғликни экингиз, аниқ квадратларга риоя қилиб экилиши таъминлансин. Ана шундай қилганда гектаридан 400-500 центнер ва бундан ҳам кўпроқ кўк поя ҳамда сўта олиниши турган гап.

Ўртоқ Хрушчев маккажўхорига нотўғри муносабатда бўлишга мисол қилиб Советский районини (район партия комитетининг секретари ўртоқ Панков) кўрсатади. Бу районда маккажўхори экинига етарлик аҳамият бермайдилар, бу экиннинг ҳосилдорлиги жуда паст, силос кам тайёрланган. Натижада районда ҳайдаладиган ерларнинг ҳар юз гектарига ҳисоблаганда чўчқа гўшти 12,5 центнердан ва ҳар юз гектар ер ҳисобига сут 164 центнердан олинган. Ҳолбуки Кубанда маккажўхорига катта аҳамият бериладиган яхши мисоллар оз эмас. Масалан, Коренов районидаги Ленин номли колхозда ўтган йил ҳар гектардан ўрта ҳисобда 300 центнер, айрим участкаларда эса 400 центнердан кўк поя ва думбуллигида йиғиб олинган сўта ҳосили олинган. Аммо Краснодар ўлкаси шароитида бу кўрсаткичлардан ҳам анча ўзиб кетиш мумкин.

— Германия Демократик Республикасидаги илғор халқ имениелари ва қишлоқ хўжалик кооперативларининг тажрибаси ҳақида гапирмоқчиман. Биз ўз тажрибаларимизни ўртоқлашиб турамиз, бу эса Германия Демократик Республикасига ҳам, бизга ҳам фойдалидир. 1956 йилда бизнинг маслаҳатимиз билан Германия Демократик Республикасининг баъзи хўжаликларида маккажўхори экилди. Улар маккажўхорини квадрат-уялаб ва бизнинг уруғликларимизни, бизнинг сеялкаларимиз билан экдилар. Маккажўхори жуда яхши ҳосил берди. Ўтган йили об-ҳаво шароити ноқулай бўлганига қарамай, ўртоқ Штрубе директорлик қилаётган Шванеберг халқ имениесида «партизанка» сортли маккажўхори экин майдонининг ҳар гектаридан 850 центнер кўк поя ва сўта олинган, «Краснодарская 1/49» сортли маккажўхорининг гектаридан 750 центнер ва «успех» гибрид маккажўхорининг гектаридан 660 центнер кўк поя ва сўта олинган. Фридрих Энгельс номли кооперативда «Одесская-10» сортли маккажўхоридан гектарига 800 центнердан кўпроқ кўк поя ва сўта, «партизанка» ва бошқа сортлардан гектарига 600 центнер кўк поя ва сўта ҳосили олинган.

Пухта ўтказилган химик ва иқтисодий анализлар асосида ўртоқ Штрубе қуйидаги ҳисобларни келтиради:

МАККАЖЎХОРИ, ХАШАКИ ЛАВЛАГИ ВА КАРТОШКАНИНГ ОЗУҚА СИФАТИ ТЎҒРИСИДА ТАҚҚОС ҚИЛИНГАН МАЪЛУМОТЛАР

	Ҳар гектаридан олинган ҳосил центнер ҳисобида	Ҳар гектардан килограмм ҳисобида озуқа единицаси	Ҳар гектардан оқсил модда килограмм ҳисобида
«Краснодарская 1/49 сортли маккажўхори	750	15.750	675
Хашаки лавлаги	450	7.500	264
Картошка	225	6.750	202

Шундан у қуйидаги хулосани чиқаради: озуқа единицасининг миқдори жиҳатидан бир гектар маккажўхори 2,1 гектар хашаки лавлагига ёки 2,3 гектар картошкага баравардир. Бир гектар маккажўхоридаги оқсил моддаларнинг миқдори бир гектар хашаки лавлаги ва картошкадаги оқсил моддаларнинг миқдоридан 2,5-3 баравар кўпроқдир. Маккажўхоридан мўл ҳосил олинишига квадрат-уялаб экиш ва юксак агротехника туфайли эришилди. Ўртоқ Штрубе маккажўхори юзасидан Лейпцигда ўтказилган кенгашда квадрат-уялаб экиш усулининг аҳамиятини уқтириб, бундай деди: «Маккажўхорини қандай экса яхши бўлишини, экиш усулининг қайсиси иқтисодий жиҳатдан энг фойдали бўлишини ва энг яхши ҳосил беришини илгари унчалик тўғри тушунмаганман ва маккажўхорини худди донли экинлардек қаторлаб, гектарига 70 килограмм уруғ экиб келганман. Бунинг натижасида доим муваффақиятсизликка учраб келдим. 1956 йилда маккажўхорини квадрат-уялаб экканимда жуда яхши ҳосил олинди».

Шванеберг халқ имениеси яхши, сердаромад хўжаликдир. Бу хўжаликнинг 1.762 гектар ери, шу жумладан 1.725 гектар экинзори бор. Хўжаликда қишлоқ хўжалик экинларининг энг қимматли сортлари экилади ва сотиш учун зотли моллар боқилади.

Бу хўжаликда яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига 98 бош қора мол бор. Хўжалик қишлоқ хўжалиги учун яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига 576 центнер гўшт, шу жумладан, экин экиладиган ерларнинг ҳар юз центнерига 556 центнер чўчқа гўшти етиштиради. Хўжаликда қишлоқ хўжалиги учун яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига 450 центнер сут, 408 килограмм жун олинмоқда.

Имениеда 9.060 центнер чўчқа гўшти етиштирилган. Боқиб семиртирилаётган чўчқаларнинг вазни суткасига қуйидагича ортмоқда: вазни 40 килограммгача бўлган чўчқа болалари — суткасига 500 граммча, вазни 60-80 килограммгача бўлган чўчқалар 700 грамм ва тирик вазни 80-100 килограммгача бўлган чўчқалар суткасига бир килограмм. Хўжаликни оқилона бошқариш деб буни айтадилар.

Ушбу кенгашда ўлкада айрим дон экинлари ва ҳатто буғдой экин майдонларини камайтириб, бу ҳисобга ем-хашак экини майдонларини кенгайтириш тўғрисида мулоҳазалар айтилди. Бу мулоҳазаларни ўрганиб чиқиш керак. Аммо энг муҳими ем-хашак экинларининг ва айниқса маккажўхорининг ҳосилдорлигини ошириш керак. Ахир сизларда бир миллион гектардан кўп ерга, яъни бутун экин майдонининг 25 процентига ем-хашак экинлари экилмоқда. Бу майдон камлик қиладими? Йўқ, бу кам эмас. Гап шундаки, кўп колхоз ва совхозларда паст ҳосил олинмоқда. Шунинг учун ҳар бир колхоз ва совхозда қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини шу йилнинг ўзидаёқ кескин суратда ошириш тадбирларини ўйлаб чиқиш талаб қилинади. Шундай қилганда сиз ўша экин майдонларининг ўзидан ҳозирдагига қараганда уч-тўрт-беш баравар ва ҳатто бундан ҳам кўп ем-хашак оласиз. Ем-хашак етиштиришни кўпайтиришнинг калиди ана шудир.

Ўртоқ Хрушчев сояни квадрат-уялаб экишни тажриба қилиб кўриш, шунингдек ширин люпинни маккажўхори билан бирга силос қилиш ва ем-хашакнинг оқсил моддасини кўпайтириш учун ширин люпин экинини ҳам синаб кўришни маслаҳат қилди. Кузги арпани кўпроқ экиш керак. Кузги арпа яхши ҳосил олишга ва айни вақтда ўша майдоннинг ўзига маккажўхори экиб, кўк поя ва думбуллигида сўта олишга имкон беради.

Ўртоқ Хрушчев экин майдонларининг структураси ҳақида гапириб, Кубанда энг қимматли техника экинлари, шу жумладан қанд лавлаги экини майдонларини кенгайтириш зарур, деб кўрсатди. Гарчи сиздаги қанд лавлаги экин майдони ҳали кам — қарийб 35 минг гектаргина бўлса ҳам, — деди у, — бу экиндан тузуккина ҳосил олинмоқда. 1956 йилда колхозларда гектаридан 268 центнердан қанд лавлаги олинди. Қанд лавлаги Кубанда чинакам бойлик манбаъи бўлиши мумкин. Айниқса, сизда ошиқча ишчи кучлари бор. Колхоз раҳбарлари ҳаммани иш билан таъминлаймиз деб баъзан бир киши уддасидан чиқа оладиган ишга беш кишини юборадилар. Бу хил иш одамларга моддий жиҳатдан ҳам, маънавий жиҳатдан ҳам манфаат бермайди. Сиз ошиқча ишчи кучларидан лавлаги экин майдонларини кенгайтириш учун фойдалансангиз тўғри бўлур эди. Колхозчиларга ҳам, давлатга ҳам муҳимдир. Колхоз бойлигини оширишга бел букиб эмас, балки ақлни ишлатиш, бунинг учун кўпроқ ва яхшироқ ҳисоб қилиш керак.

Мен, деди ўртоқ Хрушчев, Анапа районида ва бошқа районларда узумчиликни ривожлантириш зарурлиги тўғрисида хат олдим. Буни тўғри деб биламан: бу ердаги шароит узумчилик учун қулайдир, оддий узум билан бирга вино қилинадиган узум ҳам етиштирилиши керак.

Кенгашда сўзга чиққан ўртоқлар, деди Н. С. Хрушчев, Кубанда кунгабоқар экинини камайтириш мақсадга мувофиқ бўлур эди деб гапирдилар. Бу масалани ҳам ўрганиб чиқиш керак, чунки кунгабоқар мамлакатнинг бошқа районларида ҳам, жумладан Сибирнинг баъзи районларида ва Қозоғистоннинг шимолий областларида ҳам яхши ҳосил бера олади. 1956 йилда Олтой ўлкасининг Каменск сорт участкасида кунгабоқарнинг ҳар гектаридан 19,7 центнердан, Шарқий Қозоғистон областининг бешта сорт участкасида гектаридан 13,4-19,6 центнер ҳосил олинган.

Ўртоқ Хрушчев ўз сўзида маҳсулот етиштиришга меҳнат сарфлашни камайтириш тўғрисида ғамхўрлик қилмаётган колхоз раҳбарларини танқид қилди.

Н. С. Хрушчев сўзининг охирида бундай деди:

— Биз коммунистик жамият қурмоқдамиз. Бу шундай ижтимоий тузумки, унда киши кишини эксплуатация қилмайди, киши ўз талантини рўёбга чиқара олади, социалистик жамият фойдасига меҳнат қилади, барча иқтисодий имкониятлардан фойдалана олади ва турмушнинг энг юксак даражада бўлишини таъминлай олади. Бизда ҳозир коммунизм қуришдан иборат улуғ вазифани ҳал этиш учун зарур бўлган ҳамма нарса бор. Бизда қишлоқ хўжалигини янги техника билан таъминлаётган биринчи даражали индустрия бор, бизда етарлик миқдорда яхши ерларимиз бор, юқори малакали кадрларимиз, маданият ва билимимиз бор. Бизга нима етишмаётир, нима халақит бераётир? Ташкилотчилик ишларидаги камчиликлар, экономика масалаларига етарлик эътибор берилмаётганлиги, кўп районларда колхоз ва совхозлардаги имкониятлардан тўла фойдаланиш учун ҳар бир колхоз ва совхозга конкрет раҳбарлик қилинмаётганлиги халақит бермоқда. Краснодар ўлкасидаги қишлоқ хўжалигининг аҳволига нима учун ташвишланаётганимизни ва хавотирланаётганимизни тўғри тушунарсиз, деб ишонаман. Биз ўлкангизнинг мамлакатимиздаги ҳамма районларга чинакам намуна бўлишини истаймиз. Кубань — бизнинг марваридимиз. Кубань гўшт ва сут фабрикаси, энг қимматли техника экинлари етиштирувчи фабрика бўлиши лозим. Сизлар катта имкониятларга эгасиз. Бу имкониятлардан моҳирлик билан фойдаланишингизни истайман. Бу эса ўлкадаги колхоз ва колхозчиларнинг, МТС ва совхоз ишчиларининг манфаатларига, бутун давлатимиз манфаатларига жавоб беради.

Ватанимиз қудратли социалистик давлатдир. Унинг халқаро майдондаги обрўси чексиз ўсди ва кун сайин мустаҳкамланмоқда. Биз давлатимизни, унинг экономикасини бундан буён ҳам мустаҳкамлашимиз лозим. Колхоз ва совхозлар ғалла, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотларни нақадар кўп етиштирсалар, совет тузумимиз шунчалик кучли бўлади. Саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ўстириш йўли билан биз капиталистик системани емирамиз, марксизм-ленинизм идеяларининг таъсирини кучайтирамиз, социалистик лагерни мустаҳкамлаб, бутун дунёда тинчлик ғалабаси ишига ёрдам берамиз.

* * *

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Н. С. Хрушчев КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Н. И. Беляев тўққизинчи мартда Коренов районидаги Ленин номли колхозга бордилар. Колхозда колхозчилар билан колхоз хўжалигини ривожлантириш перспективалари тўғрисида, колхоз олдида турган энг муҳим вазифаларни ҳал этиш тўғрисида самимий суҳбат бўлди.

БУГУН — ФЕВРАЛЬ БУРЖУА-ДЕМОКРАТИК РЕВОЛЮЦИЯСИ ҒАЛАБА ҚОЗОНГАНИГА 40 ЙИЛ ТЎЛАДИ

1917 йил 27 февраль. Суратда: Петрограддаги Таврий саройи олдида.

ЧОРИЗМНИНГ АҒДАРИЛИШИ

Бундан 40 йил муқаддам мамлакатимизнинг ишчилар синфи, деҳқонлари революцион солдатлар билан биргаликда Коммунистик партия раҳбарлиги остида чор самодержавиесини ағдариб ташладилар.

XX аср бўсағасида капитализм ўзининг юқори ва энг сўнгги босқичига — империализмга ўсиб ўтди. Энг йирик империалистик давлатлар ўртасида жуда кескин тус олган зиддиятлар биринчи жаҳон урушини келтириб чиқарди. Ўз тарихий тараққиётининг айрим хусусиятлари туфайли империализм занжирининг энг бўш ҳалқаси бўлиб қолган Россияда биринчи жаҳон уруши иқтисодий ва сиёсий зиддиятларни янада кескинлаштириб юборди. Кети кўринмай давом этаётган адолатсиз уруш, рус қўшинларининг оғир мағлубияти, подшо ҳукуматининг реакцион сиёсати, вайронгарчилик ва очарчилик кенг халқ оммасининг ғазабини қўзғотди, синфий онгнинг тез ўсишига сабаб бўлди, ишчилар синфи, деҳқонлар, шаҳарли майда буржуазия ўртасида империалистик урушга ва чоризмга қарши курашни кучайтириб юборди. Бу пайтда Россия пролетариати янги типдаги жанговар революцион партияга — улуғ Ленин тузиб берган ва курашларда чиниққан Коммунистик партияга эга эди. Бу партия биринчи бўлиб империалистик урушга қарши чиқди. Коммунистик партия империалистик урушни капиталистларга ва помешчикларга қарши, демократия ва социализм ғалабаси учун ишчи ва деҳқонларнинг граждан урушига айлантиришга чақирди. Биринчи жаҳон уруши йилларида Коммунистик партия мамлакатимиз меҳнаткашларини ана шу жанговар ленинча шиор остига бирлаштириш учун жуда катта ишлар қилди. В. И. Ленин уруш йилларида ёзган бир қанча назарий асарлар партиянинг революцион фаолияти учун ғоят зўр аҳамиятга эга бўлди. В. И. Ленин ўз асарларида империализмни чуқур илмий анализ қилиб, империализм капитализмнинг юқори ва энг сўнгги босқичи эканлигини, социалистик революциянинг арафаси эканлигини исбот қилиб берган эди. Империализм даврида капиталистик давлатлар сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан нотекис ривожланиши сабабли социалистик революция барча мамлакатларда бир вақтда ғалаба қилмаслиги, у дастлаб бир неча мамлакатда, ҳатто айрим олинган бир капиталистик мамлакатда ғалаба қилиши мумкинлиги Ленин асарларида илмий равишда баён қилинган эди. Бу буюк илмий кашфиёт ишчилар синфига ва унинг партиясига демократия ва социализм учун кураш йўлини ёритиб берди.

1916 йил кузидаёқ мамлакатда революцион ситуация вужудга келган эди. Чоризм ўзининг омонат бўлиб қолган позициясини Германия билан бир ёқлама сулҳ тузиш билан мустаҳкамлаб олмоқчи эди. Чоризмнинг урушдан ғолиб бўлиб чиқишига, юксалиб келаётган революцияни бостира олишига кўзи етмай қолган буржуазия вакиллари сарой ўзгариши қилишга қарор қилган эдилар. Мамлакатнинг ҳукмрон доиралари Давлат думасини тарқатиб юборишни, оппозициячи газеталарни тугатишни ва ҳарбий диктатура ўрнатишни мўлжаллар эдилар. Инглиз ва француз капиталига боғлиқ бўлган рус империалистик буржуазияси урушни «ғалаба қозонишга қадар» давом эттиришни мўлжаллар эди. Бироқ ишчилар синфи ва деҳқонларнинг солдат шинели кийган фарзандлари буржуазия сиёсатдонларининг планларини барбод қилдилар.

Воқиалар ривожини ғоят зўр эътибор билан кузатиб борган, урушаётган мамлакатларнинг аҳволини чуқур анализ қилган В. И. Ленин революция етилиб қолганлигини, у яқин орада бошланишини олдиндан кўрди.

Лениннинг олдиндан кўриб айтганлари тўғри бўлиб чиқди. Халқнинг сабр косаси тўлиб-тошган эди. 1917 йил январь ойининг бошида Петроград ишчилари большевистик партия чақириғи билан забастовка қилдилар. Бу забастовка уруш йилларида ўтказилган энг катта забастовка эди. Қишлоқларда деҳқонлар орасида, армиядаги солдатлар ўртасида норозилик ва революцион кайфият тинмай ўсиб борди. В. И. Ленин бошчилигидаги большевистик партия меҳнаткашларни қуролли қўзғолон қилиб подшони ва унинг ҳокимиятини ағдариб ташлашга чақирди, қуролли қўзғолонга тайёргарлик кўриш учун намойишлар ва стачкалар ўтказиш зарур деб ҳисобладаи.

Большевикларнинг Петроград комитети 1917 йил 6 февралда урушга қарши, подшога, помешчикларга, капиталистларга қарши стачкалар қилишга ва 10 февралда жуда катта намойиш ўтказишга чақирди. Ишчилар партиянинг чақириғини амалга ошириб 10 февралда иш ташладилар. Ўша куни 10 мингдан ортиқ революцион варақа тарқатилди.

14 февралда Петрограддаги 60 корхонада забастовка эълон қилинди ва бир неча ўн минг ишчи намойиш қилиб кўчаларга чиқди. Путилов заводининг ишчилари «Битсин уруш!», «Йўқолсин чор самодержавиеси!» деган шиорлар ёзилган қизил байроқлар кўтариб чиқдилар. Стачкалар ва намойишларга большевиклар раҳбарлик қилдилар. Меньшевиклар эса ишчиларни Давлат думасини ҳимоя қилишга чақирдилар. Бироқ ишчилар меньшевикларга эргашмадилар. Намойишчилар қўлида Давлат думасини ҳимоя қилиш тўғрисида бирорта ҳам шиор йўқ эди.

23 февраль (8 март)да Путилов заводининг 20 минг ишчиси Петроград кўчаларига чиқиб намойиш ўтказдилар. Большевиклар партияси халқаро хотин-қизлар кунини нишонлаб стачка ўтказишга чақирди. Бу чақириққа жавобан 90 минг ишчи стачкада қатнашди. Намойишчилар орасида ишчи аёллар кўпчиликни ташкил қилар эди.

Ўша куни кечқурун большевикларнинг Виборг район комитети забастовкани умумий намойишга айлантириш тўғрисида қарор қабул қилди. 24 февралда ишчилар партия район комитетининг чақириғига жавобан катта намойиш уюштирдилар. 20 минг ишчи иш ташлади ва намойишга қатнашди. Намойишчилар «Битсин подшо!», «Нон берилсин!» деган шиорларни баралла айтар эдилар. Полиция шаҳар марказига ўтиладиган Нева дарёси устидаги кўприкларни тўсиб қўйди. Ишчилар музлар устидан ўтиб шаҳар марказига кирдилар. Шаҳар марказидаги майдонда тўпланган намойишчилар отлиқ аскарларни чекинишга мажбур қилдилар.

25 февралда намойиш жуда катта куч билан давом этди. Ишчилар полиция отрядларига қарши курашиб, отряд командирларини ва бошқа офицерларни ўлдира бошладилар.

Солдатларнинг ишчилар томонига ўтиш-ўтмаслиги ғоят муҳим масала бўлиб қолган эди. Революциянинг муваффақияти шунга боғлиқ эди. Большевиклар казармаларга кириб солдатларни қўзғолон кўтарган ишчиларга қўшилишга чақирдилар. Эркак ва аёл ишчилар қўзғолончиларга қарши кўчаларга олиб чиқилган солдатлар билан иноқлашиб кетдилар.

27 февраль (12 март)да Волин полкининг солдатлари қўзғолон кўтардилар, кечга яқин уларга Петроград гарнизонининг 66 минг солдати қўшилди. Солдатлар ва ишчилар жанг билан арсенални қўлга олдилар. Ишчиларга 40 минг милтиқ тақсимлаб берилди. Қўзғолончилар бир қанча чор министрларини, генералларини, жандармларини, Петроград ҳарбий округининг қўмондони генерал Хабаловни штаби билан қамоққа олдилар, шаҳарнинг энг муҳим пунктларини ишғол қилдилар. Кеч кирганда пойтахт бутунлай қўзғолон кўтарган халқ қўлига — ишчилар ва солдатлар қўлига ўтган эди.

Петроград ишчиларини Москва ва бошқа саноат марказларининг ишчилари, меҳнаткаш деҳқонлар, солдатлар ва мотрослар қўллаб-қувватладилар.

Шундай қилиб Россияда февраль буржуа-демократик революцияси ғалаба қозонди. Асрлар бўйи халқлар тюрмаси бўлиб келган романовлар монархияси қулатилди.

В. И. Ленин ўзининг «Йироқдан хатлар» деган тарихий хатларида асрлар давомида яшаб келган монархияни саккиз кун ичида қулатган бу революция ғалабасининг сабабларини тушунтириб, 1905-1907 йиллардаги биринчи рус революцияси ва реакция давридаги синфий жанглар ўтида чиниққан Россия пролетариатининг тарихий тажрибасини биринчи ўринга қўйди. Биринчи рус революцияси даврида бўлганидек февраль буржуа-демократик революциясининг ҳам гегемони Россия пролетариати бўлди. Унга Ленин тузган Коммунистик партия бошчилик қилди.

Бироқ ишчилар синфи ҳали пухта уюшмаганлиги, унинг бир қисми майда буржуача хаёллардан қутилмаганлиги ҳамда Советларда кўпчиликни эсерлар ва меньшевиклар эгаллаб олганлиги натижасида революция самараларидан ўз Муваққат буржуа ҳукуматини тузиб олган буржуазия фойдаланди. Ленин айтганидек, бу ҳукумат қаҳрамонона қонли курашда ғалаба қозонган пролетариат қўлидан ҳокимиятни тортиб олди.

Февраль революциясининг муҳим хусусияти мамлакатда қўш ҳокимиятчилик вужудга келганлигида эди. Буржуазия диктатурасидан иборат бўлган Муваққат буржуа ҳукумати билан бир қаторда пролетариат ва деҳқонларнинг революцион-демократик диктатураси — ишчи ва солдат депутатлари Советлари яшамоқда эди. Мамлакатдаги қўш ҳокимиятчиликнинг синфий моҳияти шундан иборат эди. Февраль революциясининг кучли ва ожиз томонлари, унинг чуқур ички зиддиятлари ҳам ана шу фактда акс этган эди. Дастлабки вақтда Муваққат буржуа ҳукумати мустаҳкам таяна оладиган куч деярлик йўқ эди. Ишчи ва солдат депутатларининг Советларигина муайян кучга эга эдилар, кенг халқ оммаси, армия ва флотнинг жуда кўпчилиги уларга чексиз ишонар ва қўллаб-қувватлар эди.

Россияда бўлиб ўтган революция ғалабаси мамлакатимиз ишчилар синфи зиммасига, унинг жанговар авангарди — Коммунистик партия зиммасига буржуа-демократик революцияни охирига етказиш, меҳнаткашларни социалистик революция ғалабаси учун курашга сафарбар этиш ва уюштиришдек буюк тарихий масъулиятни юклади.

В. И. Ленин пролетариатни буржуа Муваққат ҳукуматини, унинг халққа қарши империалистик сиёсатини сира қўллаб-қувватламасликка чақирди, ишчи ва солдат депутатлари Советлари типида тузилган ҳукуматгина демократик сулҳ тузилишига, помешчиклар ерларининг мусодара қилинишига эриша олади, шунингдек социализм сари олға боришни таъминлай олади, деб ўргатди. Коммунистик партия Ленин раҳбарлиги остида буржуа-демократик революцияни социалистик революцияга айлантириш учун, мамлакатни империалистик урушдан революцион йўл билан чиқариб олиш учун, Советлар ҳокимиятини ўрнатиш учун қизғин кураш олиб борди.

Ленин белгилаб берган ва унинг доно раҳбарлиги остида Коммунистик партия амалга оширган бу моҳирона тактик йўл мамлакатимизда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабасини таъминлади.

Совет халқи бу йил социалистик лагерь халқлари ва бутун прогрессив инсоният билан биргаликда ўзини асрий қулликдан қутқариб, социализм йўлига олиб чиққан, жаҳон тарихида коммунизм даврини очиб берган Улуғ Октябрнинг 40 йиллигини зўр тантана билан байрам қилади.

С. САИДАЛИЕВ,
Ҳ. НУРУЛЛАЕВ.

Революцион ўтмишимиз саҳифаларидан

Мен Тошкентга 1916 йил охирида, мамлакатнинг марказий районларида революцион воқиалар кўтарилиб келаётган бир вақтда келдим. Бу ерда ҳам Туркистоннинг жанубий районларида камбағал ўзбеклар ўртасида олиб борган тарғибот ишимни давом эттирдим.

Революцион фаолият қилганлик учун подшо маъмурлари томонидан Ўрта Осиёга сургун қилинган петроградлик большевиклар Тошкентда яширин иш олиб борар эдилар. Петроградда бўлиб ўтган воқиаларни, у ерда ишчилар ва солдатлар Ленин ва большевиклар раҳбарлиги остида чор самодержавиесини ағдариб ташлаганликларини биз шулардан билиб олдик.

«Правда» газетасининг бир сони қўлма-қўл бўлиб кетгани ҳали-ҳали эсимда. Газетанинг бу сонида Россия Социал-Демократик Ишчи партиясининг мамлакатдаги барча гражданларга қарата чиқарган Манифести босилган эди.

Авж олган сиёсий воқиаларнинг таъсири остида бойларга ва подшо амалдорларига, заводчиларга ва фабрикантларга қарши ўз озодлиги учун курашга отланган ўзбек камбағалларининг синфий онгги тинмай ўсиб борди. Меҳнаткашлар эркинликка, қонли урушнинг тезроқ тугатилишига ташна эдилар.

Дурадгорларни, ғишт терувчиларни, сувоқчиларни, бўёқчиларни бирлаштирган бизнинг қурувчи ишчилар Союзимизга янгидан-янги кучлар қўшилиб турди. Революцион курашда қатнашишни истаган бошқа касбдаги ишчилар менга ҳамда Акбархўжа Қосимхўжаевга мурожаат қилар эдилар. Акбархўжа босмачилар томонидан ўлдирилган. Февраль ойига келиб бизнинг союзимизга кирган ишчилар сони 400 дан ошди.

Ўрта Осиё темир йўл устахоналари ишчиларининг ташаббуси билан ўлкада биринчи ишчи депутатлари Совети тузилганлиги бизни жуда қувонтирди. Биз большевик Фролов, Бабушкин, Першин билан алоқа боғладик, улардан Петроградда бўлаётган воқиалар тўғрисида хабардор бўлиб турдик, меҳнаткашларни душманга қарши ҳал қилувчи жангларга ҳозирладик.

Бизнинг қурувчи ишчилар союзимизда ўзбек халқининг ажойиб фарзандлари — Мирзааҳмад Мирҳодиев, Бобожонов, Акбархўжа Қосимхўжаев ва бошқалар революцион курашчилар бўлиб етишдилар. Улар ўзларининг бутун куч-ғайратларини социалистик революциянинг ғалабаси учун курашга бағишладилар.

Султонхўжа ҚОСИМХЎЖАЕВ,

1919 йилдан буён КПСС аъзоси.

Тарих музейида

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ўзбекистон халқлари тарихи музейи экспонатлари орасида 1917 йилги февраль буржуа демократик революциясини акс эттирувчи материаллар ҳам кўзга ташланади. Алоҳида стендга қўйилган бу тарихий ҳужжатлар, суратлар, расмлар, схемалар 1917 йил февраль революциясининг Москва, Петроград, Тошкент, Самарқанд ва бошқа шаҳарларда қандай бўлганлиги ҳақида томошабинда маълум таассурот қолдиради.

Мана бир фотосурат. Унда Тошкентда 1917 йил февраль воқиалари акс этган. Тошкент темирйўлчилари Советларга ўз вакилларини сайламоқдалар. Бир фото суратда эса Тошкентда бўлиб ўтган намойишлар тасвирланган. Архивдан олинган бир ҳужжатнинг фотокопиясида ишчи ва солдат депутатлари Советнинг Туркистон генерал губернатори Куропаткинни ҳокимиятдан четлаштириш ҳақидаги қарори ифода этилган.

Революция бешиги бўлган Петрограддаги жўшқин, қайноқ, революцион ҳаёт музей экспонатларида чуқур из қолдирган. Бир экспонатда Таврия саройида Петроград ишчи ва солдат депутатлари Советининг дастлабки мажлиси акс эттирилган. Рассом Кузнецовнинг асарида Петроградда февраль кунлари жуда жонли ва таъсирли тасвир этилган. Рассом Владимиров ишлаган картинадан олинган литографик нусхада чор генералларининг асир олиниши кўрсатилган.

Бу экспонатлар орасида революцияга раҳбарлик қилган большевиклар партияси раҳбари В. И. Лениннинг скульптураси, бошқа революционерларнинг портретлари, уларнинг февраль революциясига оид асарларидан парчалар ва бошқа ҳужжатлар бор.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

Ўзбекистон ССР Халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планининг 1956 йилда бажарилиш якунлари

Ўзбекистон ССР Статистика Бошқармаси республика халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планининг 1956 йилда бажарилиш натижаларини якунлади. Ахборотда айтилишича, олтинчи беш йилликнинг биринчи йилида ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш плани Иттифоқ қарамоғидаги корхона ва бирлашмаларда, шунингдек Ўзбекистон ССР Министрлар Советига қарашли корхоналарда 104 процент бажарилган.

Республиканинг барча областлари, Қорақалпоғистон АССР ва Тошкент шаҳрида жойлашган корхоналар ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини ортиғи билан бажарган.

1956 йилда энг муҳим буюмлар ишлаб чиқариш 1955 йилдагига нисбатан анча ортган. Электр қуввати ишлаб чиқариш — 5 процент, кўмир қазиб чиқариш — 9 процент, суперфосфат — 69 процент, дизеллар қарийб — 2 баравар, трактор культиваторлари — 55 процент, шиферлар — 27 процент, дераза ойналари ишлаб чиқариш — 41 процент кўпайган.

Шунингдек, кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқариш ҳам кўпайган, чунончи: ипак газмоллар — 5 процент, кўн-пойафзал — 7 процент, тикув буюмлари — 8 процент, пайпоқлар — 9 процент, мебеллар — 13 процент, чинни идишлар — 25 процент, совун — 20 процент, мол ёғи — 23 процент, консервалар — 18 процент кўпайган.

Ишлаб чиқаришни такомиллаштириш юзасидан кўпгина ишлар қилинди. Саноат янги, янада такомиллашган асбоб-ускуналар билан қуроллантирилди, мавжуд станок ва агрегатлар модернизация қилинди, ишлаб чиқариш процесслари конвейер ва поток усулига кўчирилди.

Республика Министрлар Советига қарашли корхоналар бўйича маҳсулот таннархини пасайтириш плани бажарилган.

Республика саноатининг ишида 1956 йилда муваффақиятлар билан бирга жиддий камчиликларга ҳам йўл қўйилди.

Иттифоқ қарамоғидаги корхоналардан қуйидагилари олтинчи беш йилликнинг биринчи йили топшириғини бажармадилар: Йўллар министрлигига қарашли машинасозлик заводи, бу завод йиллик планни 97 процент бажарган; Автомобиль саноати министрлигининг «Ташавтомаш» заводи, бу завод йиллик программани 87 процент бажарган; Қурилиш ва йўл машинасозлиги министрлигининг экскаватор заводи, бу завод 1956 йил планини атиги 73 процент бажарган. Республика қарамоғидаги кўпгина корхоналар, айниқса Ўзбекистон ССР Тўқимачилик саноати министрлиги ва Бинокорлик материаллари саноати министрлигига қарашли кўпгина корхоналар ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини бажармадилар.

Иттифоқ қарамоғидаги қатор корхоналар ва республика министрликларига қарашли айрим корхоналар ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш топшириғини бажарганлари ҳолда, буюмларнинг энг муҳим турлари бўйича белгиланган планни бажармадилар.

Республика меҳнаткашлари 1956 йилда қишлоқ хўжалигини ва айниқса пахтачиликни ривожлантиришда янги муваффақиятларга эришдилар. Ўзбекистон пахтакорлари мўл ҳосил етиштириб, давлатга 2.858 минг тонна пахта, 1955 йилдагига қараганда 378 минг тонна кўп пахта топширдилар. Пахтанинг 85 проценти биринчи сортга қабул қилинди. Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлиги, барча областларнинг ва Қорақалпоғистон АССРнинг колхозлари давлатга пахта топшириш планини бажардилар.

Пахтанинг ҳосилдорлигини ошириш йўли билан пахта етиштириш кўпайтирилди. 1956 йилда пахтанинг ўртача ҳосилдорлиги гектаридан 22 центнерни ташкил этди ёки 1955 йилдагига нисбатан 3 центнер ошди. Республика колхозлари ва совхозлари шу вақтгача бундай юқори ҳосилни ҳеч қачон олмаган эдилар. Пахтанинг ўртача ҳосилдорлиги Андижон областида — 26,5 центнер, Наманган областида — 25,6 центнер, Тошкент областида — 24,5 центнерни ташкил этди. Кўпгина колхозлар ва районлар катта майдонларда гектаридан 30 ва ундан ҳам ортиқ центнердан пахта ҳосили етиштирдилар. Пахта етиштиришнинг янги, прогрессив методига узил-кесил ўтиш юқори ҳосил олишни таъминлаган асосий факторлардан бири бўлди. 1956 йилда чигит барча майдонларга тор қаторлаб экилди. 800 минг гектардан ортиқ майдонда ғўза квадрат-уялаб ва тўғри бурчак-уялаб жойлаштирилди. Бунда 700 мингдан ортиқ ердаги ғўза механизмлар воситаси билан икки томонлама ишланди.

Асосан ҳосилдорликни ошириш ҳисобига 1956 йилда 1955 йилдагига қараганда йиғиб олинган ялпи ғалла маҳсулотлари — 29 процент, сабзавот — 24 процент, картошка 7 процент ошди. Шунингдек, қишлоқ хўжалигининг бошқа маҳсулотлари ялпи ҳосили ҳам ошди. Шу билан бирга беда етиштириш соҳасида бирмунча қолоқликка йўл қўйилди.

Чорвачиликни ривожлантиришда ҳам айрим ютуқларга эришилди: молларнинг сони ва уларнинг маҳсулдорлиги ошди. Республика колхозларида 1955-1956 хўжалик йилида сут етиштириш ундан олдинги йилдагига нисбатан 40 процент кўпайди.

Ишлаб чиқаришнинг ўсиши ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш ва сотиб олиш нархларининг ошганлиги давлат йўли билан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва хомашёсини тайёрлаш ва сотиб олишни анча кўпайтириш имконини берди. Сабзавот, қуруқ ва ҳўл мева, узум, сут, тухум, жун ва бошқа маҳсулотларни тайёрлаш ҳамда сотиб олиш давлат плани ортиғи билан бажарилди. Бироқ, кўпйиллик ўт уруғлари ва мойли экинлар уруғи, шунингдек пичан тайёрлаш плани бажарилмади.

Колхозлар жамоат ишлаб чиқаришининг ўсиши, уларда товар маҳсулот тайёрлашнинг кўпайиши, шунингдек пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш нархининг ошиши натижасида Ўзбекистондаги қишлоқ хўжалик артелларининг даромадлари кескин равишда кўпайди ва колхозчиларнинг моддий фаровонлиги тағин ҳам яхшиланди. Дастлабки маълумотларга қараганда, меҳнат кунларига бериладиган пул 1956 йилда 1955 йилдагига нисбатан 1,5 баравар ошди.

Давлат ва кооператив ташкилотларининг (колхозлардан ташқари) капитал маблағ сарфлашлари 1956 йилда 1955 йилдагига нисбатан 34 процент ошди. Бироқ, 1956 йил учун белгиланган капитал маблағ сарфлаш давлат плани атиги 86 процент бажарилди. МТСлар, совхозлар ва сув хўжалик объектлари қурилиши давом эттирилди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг Қарорига мувофиқ, Мирзачўлни ўзлаштириш учун тайёргарлик ишлари кенг қизитиб юборилди.

1956 йилда республика қурилиш ташкилотларини йириклаштириш, уларнинг ишлаб чиқариш қувватларини мустаҳкамлаш ва бинокорлик ишларини индустрлаштириш соҳасидаги ишлар давом эттирилди.

Уй-жой ва маданий-маиший биноларни фойдаланишга топшириш плани тўла бажарилмади.

1955 йилдагига нисбатан қурилиш таннархи амалда бирмунча камайтирилган бўлса ҳам, лекин ҳали у ҳамон юқори бўлиб қолмоқда. Унумсиз ҳаражатларга ва пландан ташқари устама харжларга йўл қўйилди.

Транспорт ходимлари анчагина иш қилдилар.

Тошкент темир йўлида ўртача бир сутка учун юк ортиш бўйича берилган умумий план 100,7 процент бажарилди. Минерал ўғитлар ортиш плани ортиғи билан бажарилди. 1955 йилдагига нисбатан тепловозларнинг ўртача суткалик юриши 12 процент ошди.

Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва тош йўллари министрлигининг умум фойдаланишдаги автомобиль транспортининг юк обороти ўтган йилдагига нисбатан 20 процент ва юк ташишда 45 процент ортган. Бироқ, юк обороти плани 92 процент бажарилди.

1956 йилда меҳнаткашлар моддий фаровонлигининг янада ошиши натижасида чакана товар обороти тағин ҳам кўпайди. Чакана товар оборот плани 102 процент бажарилди, товар обороти ҳажми, умумий овқатланишни қўшиб ҳисоблаганда, 15,5 миллиард сўмни ташкил этди ва 1955 йилдагига нисбатан таққосланган нархларда 10 процент ортди.

Қишлоқ жойларда савдо қилувчи матлубот кооперациясининг чакана товар обороти 1956 йилда 1955 йилдагига нисбатан 10 процент кўпайди.

Аҳолига гўшт, колбаса маҳсулотлари, мол ёғи, ўсимлик ёғи, сут ва сут маҳсулотлари, қанд 1955 йилдагига қараганда анча кўп сотилди.

Шу билан бирга 1956 йилда чакана савдода жиддий камчиликларга ҳам йўл қўйилди. Баъзи бир озиқ-овқат ва саноат товарларига нисбатан бўлган талаб ҳали тўла қондирилган эмас.

Давлат ва кооператив савдода чакана товар оборотининг ўсиши билан бирга колхоз бозорларида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш ҳам кўпайди. Колхоз бозорларида нархлар 1955 йилдагига нисбатан 8 процент пасайди. Айниқса сабзавот, мева ва сутнинг нархи камайди.

1956 йилнинг охирида ишчи ва хизматчиларнинг сони 1955 йилнинг шу давридагига нисбатан 4 процент ошди.

1956 йилда халқнинг моддий фаровонлиги ва маданий савиясини янада юксалтиришга қаратилган йирик тадбирлар амалга оширилди. Давлат пенсиялари ҳақидаги янги Қонунга мувофиқ 1956 йилнинг 1 октябридан бошлаб меҳнаткашларни пенсия билан таъминлаш ҳажми анча кўпайди. Ўрта ва олий ўқув юртларида ўқиш учун олинадиган ҳақ бекор қилинди, ҳомиладорлик ва туғиш учун бериладиган отпускалар узайтирилди, иш ҳақи камайтирилмагани ҳолда байрам олди ва дам олиш кунлари олдидан иш соатлари қисқартирилди, ўсмирлар учун иш куни қисқартирилди. 1957 йилнинг 1 январидан бошлаб кам ҳақ олувчи ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақини ошириш тўғрисида Қарор қабул қилинди. Дам олиш уйлари ва санаторийларга путевкалар олган ишчи ва хизматчиларнинг сони кўпайди.

1956 йилда давлат ҳисобидан, шунингдек колхозларнинг ташаббуси билан ва уларнинг маблағлари ҳисобидан 50 минг ўринли 203 мактаб қурилди ва фойдаланишга топширилди. Республикада дастлабки 6 мактаб-интернат ташкил этилди. Давлат маблағлари, шунингдек колхозларнинг ташаббуси билан ва уларнинг маблағлари ҳисобидан 107 болалар боғчаси қурилди.

Ўрта махсус ўқув юртларида мутахассислар тайёрлаш 1955 йилдагига нисбатан 24 процент кўпайди. Олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг кечки бўлимларида ва сиртдан ўқиётган студентлар сони 1956 йилда 1955 йилдагига нисбатан 21 процент кўпайди.

Республикада илмий ходимларининг умумий сони 1956 йилда 6 мингдан ортиқ кишини ташкил этди ва 1955 йилдагига нисбатан 8 процент кўпайди.

Республика илмий-текшириш муассасаларининг шахобчалари кенгайтирилди. Ядро физикаси, ўсимликлар ва пахта химияси, сув проблемалари ва гидротехника институтлари ташкил этилди. Оммавий кутубхоналар, клублар ва кино установкалар шохобчалари кенгайтирилди. Тошкентда энг янги асбоб-ускуналар билан қуролланган телевизион марказ ишлай бошлади. Ўрта Осиёдаги энг йирик 55 минг ўринли «Пахтакор» стадиони фойдаланишга топширилди.

Республикада 1956 йилда 1955 йилдагига қараганда китоблар нашр этиш 9 процент, газета ва журналларнинг тиражи эса 4 процент ортди.

Марксизм-ленинизм классиклари асарларини ва партия ҳужжатларини ўзбек тилига таржима қилиш соҳасида катта ишлар қилинди.

Ўзбек орфографиясининг асосий қоидалари ишлаб чиқилди ва нашр этилди, кўптомлик рус-ўзбек словари нашр этилди.

1956 йилда аҳолига медицина хизмати кўрсатиш янада яхшиланди. Касалхоналарда койкалар сони 1955 йилдагига нисбатан 2 мингдан ортиқ кўпайди, болалар боғчасидаги доимий жойлар сони қарийб 3 минг кўпайди.

* * *

Ўзбекистон ССР меҳнаткашларининг 1956 йилда эришган муваффақиятлари, айниқса пахтачиликни юксалтиришдаги муваффақиятлари СССР Ҳукумати ва КПСС Марказий Комитети томонидан юқори баҳоланди. Ўзбекистон ССР ҳукуматининг энг олий мукофоти — Ленин ордени билан мукофотланди, мингларча колхозчилар, МТС, совхоз, саноат корхоналари, транспорт ва қурилишларнинг ишчилари, совет интеллигенциясининг вакиллари СССР орденлари ва медаллари билан мукофотландилар.

Республика меҳнаткашлари олий мукофотга жавобан халқ хўжалигини тағин ҳам юксалтириш, халқнинг моддий-маданий фаровонлигини ошириш учун социалистик мусобақани кенг қизитмоқдалар.

Тошкент шаҳар Советининг сессияси

Кеча Навоий номли опера ва балет театрининг биносида меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Советининг VI чақириқ биринчи сессияси бўлиб ўтди.

Сессияни депутат Т. Шермуҳамедов очди.

Шаҳар Советининг сессияси мандат комиссияси раиси депутат М. И. Йўлдошеванинг докладини эшитди.

Тошкент шаҳар Советига депутат қилиб 674 киши сайланган. Сайлов барча сайлов округларида Ўзбекистон ССР Конституцияси ва сайловлар тўғрисида Низомга тўла мувофиқ равишда ўтказилган. Овоз беришда сайловчиларнинг деярлик ҳаммаси иштирок этиб, улар коммунистлар билан партиясизлар халқ блокининг кандидатлари учун якдиллик билан овоз берганлар.

Сессия мандат комиссиясининг докладини тасдиқлади ва 674 депутатнинг ваколатини тўғри деб топди.

Сессия шаҳар ижроия комитетининг составини 11 кишидан иборат қилиб сайлади. Шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси қилиб депутат М. Турсунов сайланди. Шаҳар ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари қилиб А. И. Карапетов, ижроия комитети раисининг ўринбосарлари қилиб депутатлар — А. И. Коваленко, Х. Р. Мусахонова, В. С. Скребнев ўртоқлар сайландилар, ижроия комитетнинг секретари қилиб депутат В. У. Умэров сайланди.

Сессия шаҳар ижроия комитети бўлими, шунингдек бошқармаларининг мудирлари ва бошлиқларини, 13 та доимий комиссия раисларини ва унинг аъзоларини тасдиқлади.

Сессия, шунингдек, шаҳар ва район Советларининг фаолиятларини янада яхшилаш масаласини муҳокама қилиб, бу ҳақда тегишли қарор қабул қилди.

„КОМИНТЕРН“ КОЛХОЗИДА

Ўлкамизда баҳор нафаси кезиб юрибди. Ердан ҳовур кўтарилиб, ариқ бетлари ва анҳор атрофларидаги майсалар униб чиқа бошлади. Дарахтлар ҳам тез кун ичида куртак ёзиб, барг чиқаради. Деҳқонларимиз кўклам келиши биланоқ ишни янада қизитиб юбордилар. Мўл ҳосил етиштиришда масъулиятли давр — чигит ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини экишга киришиш даври яқинлашмоқда.

Илғор сабзавотчилик колхозларининг аъзолари ҳам шаҳар аҳолисини сабзавот маҳсулотлари билан мумкин қадар эртароқ таъминлаш учун курашиб, баҳорнинг ҳар бир илиқ кунларидан унумли фойдаланмоқдалар. Бу жиҳатдан Қорасув районидаги «Коминтерн» колхозида олиб борилаётган ишлар қувончлидир. Колхоз ўзининг йирик теплица-комбинат хўжалигига эга.

Парник хўжалигида бир миллионга яқин чиринди тувакчаларда бодринг, помидор, карам сингари сабзавот ҳамда тарвуз, қовун сингари полиз экинлари кўчатлари ўстирилмоқда. Баҳор келиши билан дала ишлари жонланиб кетди. Колхозчилар теплицада етиштирилган эртаги карам кўчатларини далага ўтқазишга киришдилар.

Парникдаги ишларга тажрибали колхозчилардан ўртоқ Одил Абдуллаев раҳбарлик қилмоқда. Кўчатларни ташиш ва ўтқазишда колхозчилардан У. Қўзиева, С. Ғуломова, М. Мирсаидова каби ўртоқлар, айниқса, фидокорона меҳнат қилиб бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар. **Суратларда:** 1. Парник хўжалигининг бригадири **О. Абдуллаев** ва колхозчи **М. Мирсаидова** ўртоқлар парникда кўчатни пикировка қилмоқдалар. 2. Колхозчилардан **У. Қўзиева** ва **С. Ғуломова** ўртоқлар теплицада етиштирилган кўчатларни ташимоқдалар.

Х. Хаитмуҳамедов фотоси,
(ЎзТАГ фотохроникаси).

Алоқа ишлари яхшиланмоқда

Мирзачўлнинг ўзлаштирилаётган ерларида янги ташкил қилинган ташкилотларни телефонлаштириш, радиолаштириш ишлари тез суръатлар билан олиб борилаётир. Қисқа вақт ичида Боёвут районидаги «Фарҳод», «Дружба», Булганин номли совхозлар телефонлаштирилди. Кўп ишчиларнинг хонадонларига, идора ва ташкилотларга радио точкалари ўрнатилди.

Ленин шаҳри буйёдга келаётган 58-разъездда кучли радиоузел қурилди. Қурилиш-монтаж бошқармалари, жамоат ташкилотлари, палаталар радиолаштирилди. Бу узел 2500 радио точкасига хизмат қилиш қувватига эгадир. Яқин вақтда бу ерда 120 номерли телефон станцияси қурилиб битказилди.

Тошкент область алоқа бўлими Мирзачўлда янги ташкил қилинган совхозларда ҳам алоқа ишларини яхшилаш юзасидан зарур тадбирларни кўрмоқда. Яқин вақт ичида Верхне-волинск районидаги «Гулистон», «Социализм», Мирзачўл районидаги «Мирзачўл» совхозларида янги алоқа бўлимлари ташкил этилади.

Техникага оид фильмлар фестивали

Яқинда тикувчилар маданият саройида техникага оид фильмлар фестивали ўтказилди. Фестиваль қурувчилар, ишчилар ва хизматчиларни Совет Иттифоқи, халқ демократияси мамлакатларидаги саноат ҳамда уй-жой қурилиши ишларида қўлга киритилган янги муваффақиятларни, хусусан, қурилишларни механизациялаштириш усуллари ва илғор методлари билан атрофлича таништиради.

Ишчилар ва қурувчи томошабинлар «Халқ демократияси мамлакатларида саноат ва уй-жой қурилиши тажрибасидан», «Йиғма темир-бетон конструкцияси тўғрисида» каби қизиқарли оммабоп кинофильмларни томоша қилдилар.

Техникага оид кинофильмлар томошабинларда яхши таассурот қолдирди.

М. АҲМЕДОВ.

Янгийўл районидаги **2-МТСда** диспетчерлик хизмати яхши ташкил этилган. **Суратда:** диспетчер В. Березовский ва агроном М. Эрназаров ўртоқлар диспетчерхонада туриб даладаги ишлардан хабар олмоқдалар.

В. Салов фотоси.

АРАБ ТИЛИНИ ЎРГАНАЁТИРЛАР

Дарсга қўнғироқ чалинди. Ўқитувчи Ҳамидулла Ҳикматиллаев 2-«в» синф эшигини очиб, ичкари кириши билан ҳамма болалар ўринларидан баравар туриб, бир овоздан тўла арабча талаффузда:

— Ассалому алайкум, — дейишди.

— Ваалайкум ассалом — деди ўқитувчи.

Ҳикматиллаев ўз ўрнига бориб ўтиргач, ўқувчилардан:

— Ман арифун ал ёвма? (Бугун ким навбатчи?), — деб араб тилида сўради.

— Ана арифун ал ёвма (бугун мен навбатчи), — деб жавоб берди бир бола ўрнидан туриб.

— Ижлис (ўтиринг) — деди ўқитувчи.

Бола ўрнига ўтирди.

Ўқитувчи ўтилган дарсни қайтариш мақсадида бир ўқувчини турғизиб, эшикни кўрсатиб сўради:

— Мо ҳозо?

— Ҳозо бобун — (бу эшик), — деб жавоб берди бола.

Шу тариқа савол-жавоблардан кейин Ҳикматиллаев программа бўйича навбатдаги дарсни бошлади...

Тошкентдаги 22-ўрта мактабнинг 2, 3 ва 4-«в» синфларидаги 90 ўқувчига республикамизда биринчи бўлиб араб тили ўқитилаётир. Иккинчи синфда араб сўзлари, 3 ва 4-синфларда эса алифбе ва грамматика ўргатилаётир. Араб тили дарсини В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё Давлат университетини битириб чиққан олий маълумотли мутахассислар—Ҳ. Ҳикматиллаев ва Э. Аҳмадхўжаев ўртоқлар олиб бормоқдалар. Улар ёшларнинг араб тилини тез ва мустаҳкам ўрганишлари учун эффектив тадбирларни қўллаётирлар.

З. ИСРОИЛОВ.

БОТВИННИК — СМИСЛОВ МАТЧИ

10 мартда гросмейстрлар М. Ботвинник билан В. Смислов жаҳон биринчилиги учун ўтказилаётган шахмат матчининг учинчи ўйинини давом этдирмасданоқ дуранг қилишга рози бўлдилар.

Матч ҳисоби Смислов фойдасига 2:1. (ТАСС).

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„Меҳмонхона ҳангомаси“

Газетамизнинг шу йил 3 февраль сонида ҳажвий материал босилиб, унда Тошкент шаҳар, Октябрь район совет-колхоз мол бозорининг карвон саройидаги колхозчилар уйи номи билан юритиладиган меҳмонхона танқид қилинган эди. Меҳмонхонанинг қоронғилиги, ифлосланиб, кишн оёқ босиб бўлмайдиган даражага келтирилгани кўрсатилган.

Совет-колхоз бозорининг директори ўртоқ Азимовнинг редакциямизга хабар қилишича, газета материали совет-колхоз мол бозори коллективи ўртасида муҳокама қилинган ва танқид тўғри деб топилган. Меҳмонхонага қарамай, расво ҳолга келтиргани учун унинг мудири Юнус Розиқовга маъмурий чора кўрилган ва аҳволни тез вақт ичида тузатиш вазифаси топширилган.

Совет-колхоз мол бозорининг дирекцияси меҳмонхона штатини ошириш, бинонинг ремонти ва жиҳозлар олиш учун маблағ ажратишни сўраб, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг Савдо бошқармасига мурожаат қилган.

Янги совхозлар

Бу йил Мирзачўлдаги ўзлаштирилаётган қўриқ ва бўз ерларда пахта етиштирадиган «Гулистон», «Социализм» ва «Мирзачўл» каби янги совхозлар ташкил қилинди. Бу совхозларнинг ҳар бирида 9 минг гектардан ортиқ ерни ўзлаштириш кўзда тутилган.

Мавжуд «4-Боёвут» совхози эса Булганин номли совхоз билан қўшилиб, Булганин номли йирик совхоз ташкил этилди.

Шунингдек, Оҳангарон районида ҳам сабзавот ва сутчилик совхозлари ташкил қилинди. Бу совхозлар Олмалиқ шаҳрининг аҳолисини сабзавот ва сут маҳсулотлари билан таъминлайди.

Янги совхозларда шу йилнинг ўзида иккита теплица комбинати қурилади.

Суратда: Узбекистон ССР Фанлар академияси физика-техник институти толали моддалар лабораториясида техника фанлари кандидати **Е. Е. Патушков** (чапдан) ва младший илмий ходим **И. Султонов** ўртоқлар чигитни туксизлантирадиган янги машина моделини кўздан кечирмоқдалар.
В. Лейзерович фотоси,
(ЎзТАГ фотохроникаси)

Сайёр автолавка

Янгийўл район матлубот союзи далада ишловчи колхозчиларга савдо хизматини яхшилаш мақсадида автолавка ташкил қилди. Бу автолавка райондаги 13 та колхоз ўртасида қатнаб, саноат моллари ва озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилмоқда. Автолавка сотувчиси ўртоқ Қ. Нишоновнинг ўзи автолавкага шоферлик ҳам қилади. У ҳар куни 10-15 минг сўмга етказиб савдо қилмоқда.

Автолавка район марказидан анча узоқда жойлашган Хрушчев номли, Навоий номли, Петров номли, Фрунзе номли ва бошқа колхозларга ҳам деярлик ҳар куни бориб туради.

Қ. ЭРАЛИЕВ,
У. ТЎЛАГАНОВ.

Адабий кеча

Чиноз районидаги Пушкин номли 1- ўрта мактабда шоир Ҳамид Олимжоннинг ҳаёти ва ижодига бағишланган кеча бўлиб ўтди.

Адабий кечада мактабнинг 10- синф ўқувчиси Лола Эргашева шоирнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида доклад қилди. Шундан кейин ўқувчилардан Исмоил Қосимов «Ҳамид Олимжон — бахт куйчиси» деган темада сўзлаб берди. Бир неча ўқувчи шоирнинг «Россия», «Ўзбекистон», «Қўлингга қурол ол», «Бахт» шеърларини ёддан ўқидилар.

Адабий кеча мазмунли ва қизиқарли ўтди.

А. ҒАФФОРОВ.

Йожеф Миндсенти ҳақидаги баёнот

БУДАПЕШТ, 10 март. (ТАСС). Бу ерда расмий ахборот эълон қилинди. Бу ахборотда бундай дейилади: Венгрия маданият министрлиги черков бўлимининг бошлиғи Йожеф Миндсенти ҳақида баёнот чиқарган. Йожеф Миндсенти умрбод тюрма жазосига ҳукм қилинган эди. 1955 йилнинг ўрталарида бу ҳукм юмшатилиб, Миндсентига жазо муддатини ўтказиш учун черковлардан бири ажратиб берилган эди. Лекин бу тадбир уни жазо муддатини ўташдан озод қиладиган амнистия эмас эди. Шундай қилиб, Йожеф Миндсенти устидан чиқарилган шикоятсиз ҳукм ҳозир ҳам ўз кучида қолмоқда.

Миндсенти 1956 йил 30 октябрда қонуний асосга сира эга бўлмаган ҳолда ўзбошимчалик билан ҳукм муддатини ўташни тўхтатди ва бундан ташқари, 3 ноябрда радио орқали сўзлаб, Венгрия Халқ Республикасининг конституцион тузумини ағдариб ташлашга чақирди. У, черковлар иши бўйича давлат бошқармасини талаш ҳамда унинг архивини олиб кетиш тўғрисида кўрсатма берди. Бу иш унинг шахсий секретари Эгон Турчани томонидан амалга оширилди.

Миндсенти 4 ноябрда АҚШ нинг Будапештдаги миссияси биносига яширинди ва ҳозиргача ҳам у ерда турибди.

Яна ахборотда айтиладики, Миндсенти 5 ва 6 ноябрда ва шундан кейинги кунларда Америка миссиясида туриб, бир неча марта фармойиш берган. Бу фармойишга мувофиқ, черковнинг демократик руҳдаги прогрессив ходимлари мансабларидан олиб ташланди.

Очиқ-ойдин сиёсий характердаги тадбирлардан иборат бўлган бу фармойишлар прогрессив ҳаракат раҳбарларига қарши, католик руҳонийларнинг тинчлик йўлидаги ҳаракатига қарши қаратилган эди. Бу ҳаракатлар давлат билан католик черкови ўртасидаги битимларга ҳамда католик епископатининг бир қанча баёнотларида изҳор қилинган қарашларга, шунингдек давлат қонунларига зиддир. Шу сабабли Йожеф Миндсенти бундан буён Венгрияда черков фаолиятини амалга ошира олмайди. Ҳукуматнинг фикрича Миндсентнинг ҳар қандай фармойишини бажариш давлат қонунларини бузишдан иборат ҳаракат деб ҳисобланади.

Венгрия ташқи ишлар министрлигининг ахбороти

БУДАПЕШТ, 9 март. (ТАСС). Венгрия ташқи ишлар министрлиги органлари аҳолидан келган сигналларга биноан Будапешт политехника институтида ва В. И. Ленин номидаги институтда тинтув ўтказдилар. Бу институтларда кўпгина оғир қўл пулемётлари, автоматлар, тўппончалар, кўп миқдорда ўқ-дори, шунингдек ихчам радиостанциялар ва приемниклар топилди. Шунингдек халқ демократиясига қарши ва Венгрия Революцион ишчи-деҳқон ҳукуматига қарши исъён кўтаришга даъват қилиб ёзилган анча миқдордаги варақа ҳам топилди.

Ички ишлар министрлигининг органлари тинтув натижаларига асосланиб бир неча шубҳали кишиларни қамаб қўйдилар.

Сурия министрлар советининг қарори

ДАМАШҚ, 10 март. (ТАСС). Сурия министрлар совети «Ироқ петролеум компани»га шу компаниянинг Сурия территориясидан ўтадиган нефтепроводларини ремонт қилишга киришишга рухсат берадиган қарор қабул қилди.

Шу қарор муносабати билан Сурия парламентининг мажлисида «Ироқ петролеум компани»га ишдан бўшатиб юборилган ишчиларни ишга олиш ва барча ишчиларга нефтепроводлар ишламай турган вақт учун иш ҳақи тўлаш мажбуриятини юклаш таклиф этилди.

Ҳукумат номидан гапирган жамоат ишлари министри Фақир Қайёли. Сурия ҳазинасига концессион тўловларни ва ишчиларга иш ҳақи тўлаш тўғрисидаги таклифни ҳукумат қувватлайди, деб айтди. Қайёли шуни таъкидладики, нефтепроводни бузиб юборганлик ва нефть оқизишнинг тўхтатиб қўйилганлиги учун масъулият «араб мамлакатларининг бойлигини агрессия қилиш ва қурол ишлатиш йўли билан қўлга киритиб олишга қодирмиз» деб ҳисоблаганларнинг зиммасига тушади.

Парламент «Ироқ петролеум компани»га нефтепровод ишламай турган вақт учун ишчиларга ҳақ тўлаш ва бўшатиб юборилганларни ишга қабул қилиш мажбуриятини юклайдиган қонунни бир овоздан қабул қилди.

Ҳиндистондаги сайловларга доир

ДЕҲЛИ, 10 март. (ТАСС). Деҳли радиосининг берган хабарига қараганда, Ҳиндистон парламенти халқ палатасидаги дастлабки 50 ўринга ўтказилган сайловларнинг натижалари эълон қилинган. Халқ палатасида ўринлар қуйидагича тақсимланади: Ҳиндистон миллий конгресси партияси—42 ўрин; халқ-социалистик партияси—2 ўрин; Коммунистик партияси — 1 ўрин; мустақиллар — 5 ўрин.

Панжоб, Андхра, Ассам ва Мадхия Прадеш штатларида Ҳиндистон миллий конгресси партияси қонун чиқарувчи мажлисларда ўзи учун абсолют кўпчилик ўринни таъминлаган. Коммунистик партия Керала штатининг қонун чиқариш мажлисига бўлган сайловларда энг катта ютуққа эришиб, бугунгача 27 ўрин олишга муваффақ бўлган. Ҳиндистон миллий конгресси бу штатнинг қонун чиқариш мажлисида 20 ўрин олган.

Озод қилинган Ғазода

ҚОҲИРА, 9 март (ТАСС). Миср ахборот бошқармаси БМТ ахборот маркази билан биргаликда Исроил босқинчиларидан озод қилинган Ғазо секторига чет эл мухбирларининг сафарини уюштирдилар. Бу сафар вақтида дунёдаги кўп мамлакатларнинг газета, ахборот агентликлари, радио ва кинохрониканинг вакиллари иштирок қилдилар.

Мухбирлар Миср авиакомпаниясининг самолётида 8 мартда Аларишга келдилар ва бу ердан ҳозирги вақтда Ғазо секторини контроль қилиб турган БМТ фавқулодда қуролли кучлари қўмондони томонидан берилган автомашиналарда Ғазога жўнаб кетдилар.

Журналистлар Исроил оккупациясидан қутилган Ғазо аҳолисининг шоду-хуррамлигини кўрдилар. Биз Рафаҳадан Ғазогача бўлган бутун йўл давомида байрам намойишларини кўрдик. Рафаҳадан, Хон Юнусдан, Дайр Албалахдан Ғазо томонга қўлларида байроқлар ва плакатлар кўтариб Фаластин қочоқлари бормоқда. Кўп кишилар Миср президенти Жамол Абдул Носирнинг портретларини кўтариб олганлар. Ғазо кўчалари ўн минглаб кишилар билан тўлган. Шаҳар байрамлардагидек байроқлар, транспарантлар, президент Носирнинг портретлари билан безатилган.

Ғазонинг марказий майдонида кўп киши қатнашган митинг бўлди. Нотиқлар Ғазо секторини бошқариш ишларини Исроил агрессиясига қадар бўлгани каби Миср маъмуриятига топширилишини талаб қилиб гапирдилар. Бу сўзлар ҳамма томонидан маъқуллаш овозлари билан кутиб олинди.

Митинг тамом бўлганидан кейин шаҳарда намойишлар яна бошланиб кетди. Намойишчилар: «Яшасин арабларнинг бирлиги!», «Яшасин Миср!», «Биз БМТ қўшинларини оккупантлар сифатида эмас, меҳмонлар сифатида табриклаймиз!», «Ғазонинг интернационализация қилинишига қаршимиз!» деган сўзлар ёзилган плакатларни кўтариб бордилар.

Ғазо аҳолиси журналистларга Исроил оккупациясининг даҳшатлари тўғрисида, босқинчиларнинг араб аҳолисига берган азоблари тўғрисида гапириб бердилар. Бундан атиги икки кунгина илгари бу ерда агрессорлар хўжайинлик қилиб турган эдилар. Исроил қўшинлари араб аҳолисини кўплаб ўлдирдилар, талончилик ва ўғирлик билан шуғулландилар. Оккупация қилинган бутун территорияда зўравонлик ва таъқиб режими ўрнатилди. Маҳаллий газета ношири, фаластин журналисти Саад Фарахнинг айтишича, исроилликлар оккупация вақтида 2000 дан кўпроқ кишини ўлдирганлар.

Исроил маъмурлари, деди у, арабларни кўплаб қамоққа олдилар, қамоқдаги кишиларни қаттиқ азобладилар. Аҳолининг айтишича, Исроил қўшинлари Ғазо секторини ташлаб кетаётиб жуда кўп от ва қора молни ҳайдаб олиб кетганлар, кўп миқдорда миср пулини босиб олганлар ва бошқа кўп мол-мулкни олиб кетганлар.

Г. МЮРДАЛЬ ЖАНОБЛАРИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДА БЎЛИШИ

Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турган БМТ Европа Иқтисодий комиссиясининг ижроия секретари Г. Мюрдаль жаноблари ва унинг ҳамроҳлари республика ҳаёти билан танишишни давом эттирмоқдалар.

Меҳмонлар Ўзбекистоннинг ёш индустриал маркази — Чирчиқ шаҳрида бўлдилар. Шаҳар ижроия комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати В. Хайдаров Мюрдаль жаноблари билан суҳбат вақтида халқ хўжалигига минерал ўғит, қишлоқ хўжалик машиналари ва турли машина-ускуналар етказиб берувчи Чирчиқ саноатининг узлуксиз ўсаётганлиги ҳақида гапирди. Мюрдаль жаноблари Маданият уйида, гидроэнергетика техникумида бўлди. У Комсомольск ГЭСида ишлаб турган приборлар ва электростанцияни масофадан туриб телемеханика усулида бошқариш аппаратлари билан жуда қизиқиб танишди.

Чет эллик меҳмонлар Тошкент область, Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозига бориб келдилар. Улар йирик коллектив хўжаликни бошқариш методи билан қизиқдилар.

11 мартда Мюрдаль жаноблари Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ва Ташқи ишлар министри Ғ. С. Султонов томонидан қабул қилинди, ва республика экономикаси ҳамда маданиятининг ривожланишига доир масалалар юзасидан у билан суҳбатлашди.

Ўша куни меҳмонлар Фарғона водисига жўнаб кетдилар. (ЎзТАГ).

РЕПОРТАЖ — ОҒИР АТЛЕТИКАЧИ ЁШЛАР

Навбаҳор шабадаси енгил эсиб, чарақлаган қуёш нурлари баданларни қизита бошлади. Кишининг кўнгли уйдан кўра ташқарини — мусаффо ҳавони ёқтирадиган, дил шуни тортадиган кез етиб келди. Энди, ҳар куни мактаб ҳовлиси болалар билан гавжум. Спорт майдонидан ёшлар аримайди. Футбол, волейбол ўйинлари авжига чиққанда эпчил ва чаққонларнинг ҳаракатларини кўриб завқланиб кетасан киши.

Мана, спорт майдонида бугун бошқача манзара. Бу ерга ўқувчилар ҳам, ўқитувчилар ҳам йиғилишган. Кўпдан бери қишлик залда машқ қилиб келаётган ёш штангачилар, тош кўтарувчилар ўз маҳоратларини бу ерда яна бир марта синаб кўрмоқдалар. Улар ёшлар байрами — фестивалга спорт соҳасида ўзлари эришган ютуқларни намойиш қилиш билан қатнашмоқчилар. Ёшлар орасида штанга кўтариш машқини анча эгаллаб олган Галиев, Қозоқбоев, Маматов, Шокиров, Бозорбоев каби кўпгина юқори синф ўқувчилари бор.

Тўгарак раҳбари ўртоқ М. Сураев даставвал Галиевни давраға чақирди.

— Қани, санъатингни кўрсат! — деди у штангани икки қўли билан ушлаб, жимга тайёрланаётган Галиевга.

Галиев тўгаракка янги аъзо бўлган кезларида 30 килограммлик штангани зўрба-зўр иккиуч марта жим қиларди. Эндичи, энди, унинг қўл ва оёқ мускуллари анча бақувватлашган. Ҳозир у илгаригидай 30 эмас, 50 килограммлик штангани даст кўтармоқчи. Фақат бир марта кўтариш бўлса, ҳеч гап эмас, эди-я. Галиев бу штангани 3-4 марта кўтариб, тушириб жим қилиши керак. Ҳа, бу анча мураккаб машқ!

Йиғилганларнинг кўзлари ёш штангистда, унинг чаққон ҳаракатларини кузатиб туришарди. Галиев қоидада кўрсатилганидек, ҳеч қандай қийинчиликсиз штангани 4 марта жим қилганида ҳамма қарсак чалиб юборди.

Галиевнинг ўртоқлари ҳам кўпчилик олдида синовдан ўтиб, фестивалга яхши тайёргарлик кўраётганликларини намойиш қилдилар.

Навбат энди тош кўтарувчи спортчиларга келди. Бозорбоев билан Жабборов бу соҳани анча дуруст эгаллаб олган ўқувчилардан. Улар бир пудлик тошни бир қўллаб 10-15 марта, 30 килограммлик тошни эса 4-5 марта кўтарадиган бўлиб қолганлар. Жабборов бугунги синов машғулотида ўз тенгдошлари орасида рекорд қўйди. У ҳалиги 30 килограммлик тошни 6 марта кўтариб, йиғилганларнинг мақтовига сазовор бўлди.

Мирзачўл районидаги Куйбишев номли ўрта мактабнинг комсомол-ёшлари ўзларининг байрамларига — район фестивалига ана шундай пухта тайёргарлик кўрмоқдалар. Улар ўша кунларда ўзларининг бақувват штангист ва тош кўтарувчилар эканликларини намойиш қиладилар.

С. АБДУЛЛАЕВ.

ВЦСПС ПРЕЗИДИУМИДА

ОММАВИЙ ТУРИЗМНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

ВЦСПС президиумининг мажлисида оммавий туризмни кучайтиришда касаба союз ташкилотларининг ишларини яхшилаш масаласи муҳокама қилинди. Қабул қилинган қарорда таъкидланишича, кўпгина касаба союз ташкилотлари ва кўнгилли спорт жамиятлари бу ишга тегишинча аҳамият бермаётирлар, оммавий туризмни кучайтириш учун маҳаллий имкониятлардан суст фойдаланмоқдалар.

ВЦСПС Марказий туристлик — экскурсия бошқармасининг ишида жиддий камчиликлар бор. Марказий туристлик-экскурсия бошқармаси турист базаларининг сони кейинги беш йил ичида 50 процент ўсди, путёвкалар билан хизмат кўрсатилган туристларнинг сони қарийб икки баравар кўпайди ва 1956 йилда 106 мингга етди, путёвкасиз хизмат кўрсатилган туристларнинг сони эса 50 минг кишидан ошди. Бироқ, турист базалари қуриш планлари бажарилмаётир.

ВЦСПС касаба союз ташкилотларига ва кўнгилли спорт жамиятлари советларига туризмни ташкил қилишдаги мавжуд камчиликларни тугатиш мажбуриятини юклади.

Марказий туристлик-экскурсия бошқармасига мавжуд туристлик базаларини кенгайтириш ҳисобига уларнинг хизмат кўрсатиш қобилиятини 1957 йилда ошириш, 4 та турист базаларини (Оржоникидзе, Ростов, Гагра, Адлер) қуриб бўлиш ва фойдаланиш учун топшириш, 1957 йилда 100, 200 ва 300 ўринлик енгил хилдаги турист базаларининг типовой проектларини ишлаб чиқиш таклиф қилинди. (ТАСС).

ҲОДИСА — Талончилар қўлга тушди

Милиция старший сержанти ўртоқ Келасьев ўз постида турар эди. Шу пайт яқин жойда хотин кишининг ёрдам сўраб қичқирган овози эшитилди. Милиционер дарҳол овоз чиққан томонга қараб югурди. Икки барзанги йигит тош билан ўқталиб, йўлда кетаётган эр-хотинни ечинтираётган эканлар.

Милиционер чаққонлик билан ёрдамга етиб келди. У бир зумда таланганлар ёрдами билан безори-таловчиларни қўлга олди ва 8- милиция бўлимига олиб келди.

Бўлимдагилар таловчиларнинг яқиндагина қамоқдан чиқиб келиб, асбобсозлик заводида пайвандчи бўлиб ишлаган Иброҳим Ёқубов ва образив заводининг ишчиси Владимир Галинчик эканлигини аниқладилар.

Жиноятчилар жиноий жавобгарликка тортилдилар.

М. ИСКАНДЕР.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/III да **Ганг дарёсининг қизи**, 13/III да **Чин муҳаббат.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/III да **Эсмеральда**, 13/III да **Мис чавандоз.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА— 13/III да **Фарҳод ва Ширин.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 13/III да **«Етти қувноқ» қизиқчилар группасининг гастроллари.**

КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОДИНА» — кундуз ва кеч соат 11 да янги бадиий фильм **Хайрли соатда!**, кеч соат 9 да кенг экранли фильм **Пролог.**

НАВОИЙ НОМЛИ, «ИСКРА», «ЁШ ГВАРДИЯ», «ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Хайрли соатда!**

РЕСПУБЛИКА ВА ОБЛАСТЬ
газета ва журналларига
1957 йилнинг 2-квартали учун
обуна қилиш давом этмоқда

Обуна «Союзпечать» бўлимларида, алоқа конторалари ва бўлимларида, Тошкент почтамтида (иш соатларида), «Союзпечать» Тошкент шаҳар бўлимида соат 9 дан 19 гача (дам олиш кунларида эса соат 9 дан 18 гача), фабрика, завод, колхоз, совхоз, МТС; ўқув юртлари ва муассасалардаги жамоат обуна вакиллари томонидан қабул қилинади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 138. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 39040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 132. Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими 135. Секретариат — 34048. Эълонлар бўлими — 38142.

Р. 01066. «Қизил Ўзбекистон», «Правда», Востока» ва Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. № 1758.